

Krigsvetenskap - metod och självständigt arbete (18Hp)

<i>Författare:</i> Johan Erlandsson		<i>Program/kurs</i> OP 09-12/1OP147
<i>Handledare:</i> Lotta Wagnsson		
<i>Antal sidor:</i> 38	<i>Antal ord:</i> 13906	<i>Datum:</i> 2012-05-28
Det teoretiska skyddsrummet <i>En studie i civilbefolkningens folkrättsliga skydd i nya tidens konflikter</i>		
<u>Sammanfattning</u>		
<p>Efter Andra Världskriget och författandet samt ratificerandet av den traditionella folkrätten har huvuddelen av de väpnade sammandrabbningarna haft karaktären av icke-internationella konflikter med en asymmetrisk uppsättning aktörer. Samtidigt har den värst drabbade aktören kommit att vara civilbefolkningen.</p>		
<p>Syftet med denna uppsats är att problematisera skyddet av civilbefolkningen i den nya tidens konflikter.</p>		
<p>I uppsatsen genomförs en kvalitativ textanalys av Säkerhetsrådets resolutioner och missionsspecifika strategier för skydd av civila i de tre FN-missionerna UNMIS, UNAMID och MONUC. Resultatet av analysen problematiseras därefter utifrån van Crevelds non-trinitarian theory för att undersöka vilka problem det finns med att tillämpa det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i nya tidens konflikter.</p>		
<p>Det sammanvägda resultatet av studien visar att det finns problem med att tillämpa det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i nya tidens konflikter, och att ett av huvudproblemen är att skyddet endast tycks adresseras av världssamfundet.</p>		
<p><u>Nyckelord:</u> Civilbefolkning, folkrätt, UNMIS, UNAMID, MONUC, non-trinitarian theory</p>		

The theoretical shelter

A study of the international humanitarian legal protection of civilians in the conflicts of the new era

Abstract

After the Second World War, and the creation and ratification of the traditional international law, the majority of the armed clashes has had the character of non-international conflicts with an asymmetric set of actors. Meanwhile, the most affected actor has come to be the civilian population.

The purpose of this study is to problematize the protection of civilians in the conflicts of the new era.

A qualitative method is used in the study in order to analyze the Security Council's resolutions and mission specific strategies for the protection of civilians in the three UN missions UNMIS, UNAMID and MONUC. The result of the analysis is then problematized with van Creveld's non-trinitarian theory in order to investigate what problems there are in applying the international humanitarian legal protection of civilians in the conflicts of the new era.

The aggregated result of the study show that there are problems in applying the traditional international legal protection of civilians in the conflicts of the new era, and that one of the main problems is that the protection only seems to be a subject for the international community.

Key words: Civilians, international humanitarian law, UNMIS, UNAMID, MONUC, non-trinitarian theory

FÖRSÄTTSLAD OCH SAMMANFATTNING	1
ABSTRACT	2
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
1. INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.1.1 <i>Folk rättens skydd av civilbefolkningen</i>	5
1.1.2 <i>Världssamfundets födelse</i>	6
1.2 Problemformulering.....	7
1.3 Syfte	7
1.4 Frågeställning	8
1.5 Avgränsning	8
1.6 Metod.....	8
1.6.1 <i>Metod och disposition</i>	8
1.6.2 <i>Insamling undersöksmateriel samt Källkritik</i>	9
1.6.3 <i>Definitioner</i>	10
1.7 Tidigare forskning	10
1.7.1 <i>Uppsatsens bidrag till forskningen</i>	11
2. ANALYS: UNMIS, UNAMID OCH MONUC	13
2.1 Bakgrund: Förhållandet mellan folk rätt, resolution och PoCs	13
2.2 UNMIS och UNAMID.....	13
2.2.1 <i>Bakgrund: Konflikterna i Sudan och Darfur</i>	13
2.2.2 <i>Analys: Åtgärder för skydd i UNMIS</i>	15
2.2.3 <i>Analys: Åtgärder för skydd i UNAMID</i>	16
2.3 MONUC.....	17
2.3.1 <i>Bakgrund: Konflikten i Kongo</i>	17
2.3.2 <i>Analys: Åtgärder för skydd i MONUC</i>	18
2.4 Resultat av analys	20
2.4.1 <i>PO1: Kontextualisering</i>	20
2.4.2 <i>PO2: Operationalisering</i>	20
2.4.3 <i>PO3: Legitimitet</i>	21
3. VAL AV TEORI	22
3.1 Bakgrund: Teorins funktion i uppsatsen	22
3.2 Undersökning av teorier kring krigets natur	22
3.3 van Crevelds non-trinitarian theory.....	24
3.3.1 <i>By Whom War is Fought</i>	24
3.3.2 <i>What War is All About</i>	24
3.3.3 <i>How War is Fought</i>	24
3.3.4 <i>What War is Fought For</i>	25
3.3.5 <i>Why War is Fought</i>	25
4. DISKUSSION AV ANALYSRESULTAT UTIFRÅN NON-TRINITARIAN THEORY	26
4.1 Diskussionens omfattning	26
4.2 Teorianknytning: Kontextualisering	26
4.2.1 <i>How War is Fought</i>	26
4.2.2 <i>Folk rättsliga problemkopplat till kontextualisering</i>	27
4.3 Teorianknytning: Operationalisering	27
4.3.1 <i>What War is Fought For</i>	27
4.3.2 <i>Why War is Fought</i>	28
4.3.3 <i>Folk rättsliga problemkopplat till operationalisering</i>	28
4.4 Teorianknytning: Legitimitet	29
4.4.1 <i>What War is All About</i>	29
4.4.2 <i>By Whom War is Fought</i>	30
4.4.3 <i>Folk rättsliga problemkopplat till legitimitet</i>	30

5. AVSLUTNING	31
5.1 Återkoppling till syfte och frågeställning	31
5.2 Slutsatser.....	31
5.3 Kritisk granskning av uppsatsen	33
5.4 Förslag till fortsatt forskning	33
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	34
BILAGOR	37
Bilaga 1/2: Förkortningar	37
Bilaga 2/2: Kartor	38

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

1.1.1 Folkrättens skydd av civilbefolkningen

Civilas folkrättsliga skydd i krigstid kan till stor del sägas ha sin födelse vid författandet och ratificerandet av 1949 års IV Genevekonvention, vilken var en produkt av konsekvensen av en frånvarande konvention kopplat till civilas skydd och som åskådliggjordes under Andra Världskrigets betydande inverknings i det civila samhället¹.

De folkrättsliga traktater som band stridande parter, mellan 1939 och 1945, till krigets lagar var i huvudsak 1899 och 1907 års Haagkonventioner. Med undantag från ett fåtal artiklar, berörades förbud för stridande parter att påtvinga civila i ockuperade territorium att delta i stridigheterna eller av någon anledning straffa dem, avhandlar Haagkonventionerna främst de stridande statsmakterna och dess respektive kombattanters skyldigheter i förhållande till varandra².

1949 års IV Genevekonvention avhandlar explicit civilas folkrättsliga skydd efter det att krig förklarats, så kallat jus in bello. Konventionen statuerar att civila erhåller en skyddad status, till skillnad från de stridande aktörernas kombattantstatus, såtillvida att de inte deltar och bidrar till konflikten. Den skyddade statusen avser ett förbud för stridande parter att utsätta civila för våld av karaktär hot såväl misshandel och mord, gisslantagande samt utförande av domar utan föreliggande rättegång enligt juridisk praxis³. Det tydligaste och mest påtaliga skydd av civila, vilket 1949 års IV Genevekonvention stadgar, kan sammanfattas i att den framhåller en distinktion från krigets kombattanter under förklarade konventionella krig.

I år är det dock sextiotre år sedan IV Genevekonventionen sprang ur erfarenheterna från Andra Världskriget. Sedan dess har de storskaliga konventionella statssammandrabbningarna kommit att bli allt mer sällsynta samtidigt som det istället dagligen går att läsa i media om konflikter av karaktären gerillakrig, terrorism, frihetskrig och uppror⁴.

Den IV Genevekonventionen författades på basis av det föreliggande världskriget och kom sålunda att avhandla internationella förklarade krig mellan stater. Följaktligen åskådliggjordes en brist avseende skyddet av bland annat civila i de nya konflikternas karaktär. Genevekonventionernas gemensamma Artikel 3 statuerade visserligen att vid händelse av en konflikt av icke-internationell karaktär gällde fortfarande skyddad status avseende individer som inte deltar eller bidrar till konflikten⁵. Dock kom gerillakrigen och upproren sällan att föregås av en krigsförklaring, varför distinktionen mellan jus ad bellum och jus in bello kom att bli otydlig.

Ytterligare en brist var att aktörerna i de icke-internationella väpnade konflikter sällan uppfyllde de statuerade kraven för kombattant. Problematiken blev ännu mer påtaglig när gerillakriget, såsom Che Guevara uttryckte det, utgick ifrån folket⁶ vilket innebar att civilbefolkningen kom att få en allt större betydelse i konflikterna.

¹ International Committee of the Red Cross "Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949"

<http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/380?OpenDocument> (besökt 2012-04-01)

² Ibid.

³ International Committee of the Red Cross "Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949"

<http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/380?OpenDocument>, Artikel 2-3 (besökt 2012-04-01)

⁴ Smedberg, M. (2004) *Krigföring – Från Austerlitz till Bagdad*, Försvarshögskolan, Stockholm, s.347, 356, 362

⁵ International Committee of the Red Cross "Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949"

<http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/380?OpenDocument>, Artikel 3 (besökt 2012-04-01)

⁶ Guevara, E. C. (1998) *Guerrilla Warfare*, Monthly Review Press, New York, s.7-10

Att dess ökade betydelse även medförde att civila kom att drabbas allt hårdare av konflikternas fasor, visade sig tydligt i Vietnamkriget. Således behövdes det ytterligare internationell lagstadga avseende de allt mer förekommande icke-internationella konflikterna och specifikt angående civilbefolkningens skydd. Resultatet blev Genevekonventionernas Tilläggsprotokoll II 1977, vilket specifikt berör skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter⁷.

I Tilläggsprotokoll II statueras att det folkrättsliga skyddet av civila utökas till så kallade fundamentala garantier i icke-internationella konflikter, vilka innefattar förbud avseende kollektiv bestraffning, terrorism, slaveri och plundring⁸.

Samtidigt stadgas, i protokollets första artikel, att dess tillämplighet avser icke-internationella konflikter mellan en stats militära styrkor och organiserade beväpnade grupper⁹. Med andra ord kan rebellen inkorporeras i kombattantstatusen, med följd av att icke-internationella konflikter kan ses som krig mot staten.

Efter 1977 och författandet av tilläggsprotokollet har dock civila fortsatt utgöra huvuddelen av de omkomna i konflikterna. Problemet tycks inte längre vara att konflikternas aktörer gör avsteg från internationell lagstadga, utan att de snarare agerar som om den inte existerade. Insurgenier nyttjar civilbefolkningen som en sköld för sina operationer och genom terrorism direkt riktat mot civila pressas staten, vilken inte förmår upprätthålla skyddet av civila. När staten sedan genomför militära motanfall mot insurgenier är det efteråt oklart om det är kombattanter eller civila som dödas. Sammanfattningsvis har det uppstått en situation där stater är oförmögna eller ovilliga att skydda civila i nya tidens konflikter¹⁰.

1.1.2 Världssamfundets födelse

Det var dock inte endast folkrätten som stod inför en förvandling efter Andra Världskrigets slut. Flertalet nationer kom att sluta sig samman i organisationer för fred, säkerhet samt social och ekonomisk utveckling. 1945 trädde FN-stadgan i kraft och som organisation har FN idag 193 medlemmar – allt ifrån Sverige till Afghanistan¹¹. Fyra år senare bildades North Atlantic Treaty Organization (NATO) i vars Artikel 5 står att läsa “an armed attack against one or more of them [...] shall be considered an attack against them all”¹². Följaktligen bildades internationella organ som inte bara syftade till att värna om internationell fred och säkerhet, utan vilka också var villiga att gå till strid för att upprätthålla det.

I en rapport 2001 av The International Commission, inom FN, myntades begreppet ”Responsibility to Protect”. Denna “skyldighet att skydda” återfanns i FN:s slutdeklaration vid toppmötet 2005, enligt:

⁷ Försvarsdepartementet (1996) *Krigets Lagar*, Försvarsdepartementet, Stockholm, s.420

⁸ International Committee of the Red Cross ”Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 8 June 1977” <http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/475?OpenDocument>, Artikel 4 (besökt 2012-04-09)

⁹ Ibid. Artikel 1

¹⁰ Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) “New challenges for humanitarian protection” i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York, s.355-359

¹¹ FN-förbundet ”FN:s historia”, <http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fns-historia/> (besökt 2012-04-01)

¹² NATO ”A short history of NATO”, <http://www.nato.int/history/nato-history.html> (besökt 2012-04-01)

“139. The international community, through the United Nations, also has the responsibility to use appropriate diplomatic, humanitarian and other peaceful means [...] to protect populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity. In this context, we are prepared to take collective action, in a timely and decisive manner [...] in accordance with the Charter, including Chapter VII, [...] should peaceful means be inadequate”¹³

FN ser sig således skyldiga till att, om fredliga medel är otillräckliga, agera enligt FN-stadgans VII kapitel, i vars Artikel 43 står att läsa:

”För att bidra till upprätthållande av internationell fred och säkerhet utfästa sig Förenta Nationernas samtliga medlemmar att, på säkerhetsrådets anmodan och enligt särskilt avtal eller särskilda avtal, ställa till rådets förfogande de väpnade styrkor [...] för upprätthållande av internationell fred och säkerhet.”¹⁴

Sammanfattningsvis anser sig FN kunna legitimera militära interventioner, det vill säga utfärda ett FN-mandat trots suveränitetsprincipen, i stater som är oförmögna eller ovilliga att säkerställa civilbefolkningens mänskliga rättigheter.

1.2 Problemformulering

Det finns en omfattande tidigare forskning kring att den nya tidens konflikter kommit att drabba civilbefolkningen värst. Det som ligger till bakgrund för denna uppsats författande är dock inte konstaterandet att konflikterna efter Andra Världskriget har kommit att orsaka i huvudsak, av de omkomna, civila förluster utan att omkringliggande omständigheter har kommit att komplicera den traditionella folkrättens tillämplighet. Det finns därför ett behov av att undersöka hur dessa omständigheter ger sig till uttryck i specifika konflikter och hur dessa de facto begränsar civilbefolkningens folkrättsliga skydd.

Undersökningsområdets relevans kan illustreras med hur civilbefolkningen har kommit att verka som en sköld för rebellorganisationers operationer eller som ett medel för att utöva press mot statsmakten genom terrorism och hämndaktioner¹⁵, trots att detta uttrycks vara förbjudet enligt IV Genevekonventionen och dess Tilläggsprotokoll II.

I vissa fall deltar och bidrar även delar av civilbefolkningen frivilligt direkt till konflikten och mister således tillfälligt sitt folkrättsliga skydd. Denna aspekt av civila som en direkt aktör i stridigheterna är inte i klartext definierad i konventionerna, varför det finns utrymme för tolkning hos statsmakter¹⁶.

1.3 Syfte

Utifrån ovanstående problemformulering är uppsatsens syfte att *problematisera skyddet av civilbefolkningen i den nya tidens konflikter*.

¹³ The General Assembly (2004-10-24) ”2005 World Summit Outcome” i “Resolution adopted by the General Assembly”, Outcome 139
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan021752.pdf>
 (besökt 2012-04-02)

¹⁴ FN-förbundet ”FN-stadgan” <http://www.fn.se/PageFiles/1158/FN-stadgan.pdf>, Artikel 43 (besökt 2012-04-01)

¹⁵ Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) “New challenges for humanitarian protection” i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York, s.357

¹⁶ Ibid.s.357

1.4 Frågeställning

I arbetet att problematisera skyddet av civila i nya tidens konflikter, vilka i huvudsak inte längre karaktäriseras av internationella mellanstatliga sammandrabbningar utan istället icke-internationella väpnade konflikter där rebellorganisationer, statsmakter, internationella aktörer och civila alla spelar en stor roll¹⁷, ämnar denna uppsats att avhandla följande frågeställning:

Vilka problem finns det med att tillämpa det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i nya tidens konflikter?

1.5 Avgränsning

I uppsatsen genomförs två huvudsakliga avgränsningar; en folkrättslig och en kopplat till analysen av nya tidens konflikter.

Den folkrättsliga avgränsningen innebär att uppsatsen omfattar traktater ur IV Genevekonventionen och Tilläggsprotokoll II som berör civilbefolkningens skyddade status under väpnad konflikt. Denna avgränsning görs dels på grund av att det är i störst omfattning i dessa traktater det folkrättsliga skyddet av civila stadgas, dels på grund av att dessa traktater har flest ratificerade stater och sålunda är mest tillämpbara¹⁸. I uppsatsen avhandlas folkrätten främst utifrån FN:s resolutioner och missionspecifika strategier för skyddet av civilbefolkningen, vilka skall vara förenliga med internationell folkrätt såsom den statueras i IV Genevekonventionen och Tilläggsprotokoll II¹⁹.

Avgränsningen kopplat till analysen av nya tidens konflikter sker på grund av att uppsatsen skall uppnå en reliabilitet. Denna reliabilitet bygger på att uppsatsens empiriska material, vilket inkluderar tre FN-missioner i Afrika under 2000-talet, har tillräckligt många överrensstämmande variabler mellan konflikterna i syfte att analysen av dessa skall uppnå en relevans i förhållande till uppsatsens åsyftade undersökning. I denna uppsats utgörs dessa variabler av att samtliga tre konflikter delar kontext avseende geografi och att interventionerna sker på FN-mandat av karaktär fredsbevarande (peacekeeping) med mandat kopplade till att upprätthålla mänskliga rättigheter inom missionsområdet.

1.6 Metod

1.6.1 Metod och disposition

Uppsatsen är dispositionsmässigt indelad i tre huvudområden; *Analys*, *Teori* och *Diskussion*. För att behandla respektive område används övergripligt ett hermeneutiskt förhållningssätt, vilket innebär att uppsatsen syftar till att genom *analys* och *teori* skapa förutsättningar för en vetenskaplig tolkningsprocess i *diskussionen*.²⁰

¹⁷ Kaldor, M (2006) *New & Old Wars*, 2nd ed, Polity Press, Cambridge, s.7-9

¹⁸ International Committee of the Red Cross (2012-04-25) "State Parties to the Following International Humanitarian Law and Other Related Treaties as of 23-Apr-2012"
[http://www.icrc.org/IHL.nsf/\(SPF\)/party_main_treaties/\\$File/IHL_and_other_related_Treaties.pdf](http://www.icrc.org/IHL.nsf/(SPF)/party_main_treaties/$File/IHL_and_other_related_Treaties.pdf), s.2, 4 (besökt 2012-04-26)

¹⁹ FN-förbundet "FN-stadgan"
<http://www.fn.se/PageFiles/1158/FN-stadgan.pdf>, Artikel 1 (besökt 2012-04-01)

²⁰ Føllesdal, D. et.al. (2001), *Argumentationsteori, språk och vetenskapsfilosofi*, Thales, Stockholm, s.133-135

Analysområdet inleds med en kartläggning av tre FN-missioner avseende dess miljö och bakgrund. Därefter genomförs en kvalitativ textanalys av de för respektive FN-mission föreliggande resolutioner och strategier för skydd av civila (Protection of Civilians Strategies, PoCs). Analysen syftar till att undersöka hur resolutionerna och missionernas respektive PoCs står i förhållande till varandra för att kunna göra observationer i förhållandet mellan skeendet i konflikterna, det folkrättsliga skydd som uttrycks i resolutionerna samt strategiernas åtgärder för faktiskt skydd. Resultatet av analysen uttrycks i problemområden.

För att beskriva teorier avseende väpnade konflikters karaktär, däribland von Clausewitz treenighet och van Crevelds non-trinitarian theory, används en kvalitativ textanalys av Clausewitz *Om kriget* och van Crevelds *Transformation of War*. I uppsatsens kommande delar kommer non-trinitarian theory användas som teori, men för att göra så fodras en förståelse för Clausewitz treenighet.

Teorier kan användas för att uppnå en ökad förståelse för verkligheten, i en viss kontext²¹. I denna uppsats används inte teorin som ett instrument för att strukturera analysen utan istället för att i diskussionen problematisera resultatet av analysen. Det är förenligt med uppsatsens syfte; problematisera skyddet av civila i nya tidens konflikter.

Uppsatsens diskussion sker med utgångspunkt i de problemområden som observeras i analysen varefter dessa problematiseras utifrån van Crevelds teori i syfte att uppnå en större förståelse för vilka problem som kan identifieras i analysobservationerna kopplat till skyddet av civila i nya tidens konflikter. Syftet med diskussionen är med andra ord en vetenskaplig tolkningsprocess utifrån analysen och teorin för att besvara uppsatsens frågeställning.

Den genomgående metoden är, enligt ovan, kvalitativ textanalys, vilket innebär en djupgående studie i ett begränsat område samt en mer öppen forskningsdesign²². Författarens val att använda den kvalitativa metoden framför den kvantitativa ligger i att uppsatsens undersöksområde främst avhandlar lagtexter, resolutioner och missionsspecifika strategier. En kvantitativ studie skulle då fokusera till att jämföra specifika faktorer inom dokumenten, istället för att enligt den kvalitativa metoden betrakta faktorerna i sin kontext, det vill säga nya tidens konflikter²³. Den kvalitativa metoden är även väl anpassad till uppsatsens hermeneutiska förhållningssätt, det vill säga att förståelsen skall växa fram successivt i uppsatsen för folkrätten och den nya tidens konflikter, vilket fodrar ett mer holistiskt perspektiv än specifikt fokus²⁴.

1.6.2. Insamling av undersöksmateriel samt Källkritik

I insamlingen av undersöksmateriel till denna uppsats har en kvalitativ textanalys genomförts av litteratur, lagtexter, resolutioner och rapporter.

Fördelen med att använda skriftliga källor är dess tillgänglighet och tillträde till data. Nackdelen kan vara att källans trovärdighet kopplat till dess auktoritet och sakkunnighet²⁵.

²¹ Ibid.s.102-103

²² Denscombe (2009) *Forskningshandboken*, Studentlitteratur, Lund, s.323-325, 398

²³ Ibid.s.322

²⁴ Ibid.s.322

²⁵ Ibid.s.295

En stor del av undersökmaterialet kopplat till analysen återfinnes via internetbaserade artiklar, rapporter, resolutioner och lagtexter. Undersökmaterialet är dock insamlade från internationella organisationer för fred och säkerhet, i huvudsak Röda Korset och FN, och är uteslutande officiella och offentliga handlingar. Dessa dokument ses som auktoritativa och sakkunniga just därför att de är utfärdade vid internationella organisationer för fred och säkerhet. Att materialet återfinnes via internet bidrar också till dess tillgänglighet och därmed uppsatsens vetenskapliga akribi.

Undersökmaterialet i analysen utgörs även av en forskningsrapport där FN-operationerna UNMIS, UNAMID och MONUC redogörs för. Rapporten är utfärdad av forskare vid norska Department of Security and Conflict Management. Rapporten är därför en andrahandskälla, men det bör påpekas att ett arbete avseende insamlingen av undersöksmaterial i syfte att kartlägga pågående FN-missioners respektive strategier, kopplat till upprätthållandet av mänskliga rättigheter, är ytterst resurskrävande samt kräver tillgång till initierade kretsar och hög grad av egen sakkunnighet hos författaren. Av denna anledning genomfördes urvalet i att nyttja denna rapport ur informationens tillgänglighet, men även med anledning av att den är utfärdad vid en statlig myndighet ur en stat som är medlem i FN, varför den också ses som auktoritativ och trovärdig.

De teorier som redogörs för i uppsatsen är i huvudsak von Clausewitz treenighet och van Crevelds non-trinitarian theory. Fakta bakom teorierna återfinnes i respektive författares litteratur; *Om kriget* respektive *Transformation of War*. Båda teorierna är vetenskapligt erkända och ses därför som relevanta för uppsatsen.

1.6.3 Definitioner

I uppsatsen används begreppet ”folkrätt”, vilket i uppsatsens kontext åsyftar den internationella humanitära rätt vilken avser väpnade konflikter, även kallat krigets lagar²⁶.

Vidare avser begreppet ”nya tidens konflikter” den typ av konflikter som i dag är mest aktuella, det vill säga konflikter karakteriserade av en asymmetri mellan dess aktörer där rebellorganisationer och statsmakter ses som de i huvudsak stridande aktörerna, ofta med intervention av världssamfundet²⁷.

Användandet av begreppet ”världssamfundet” innefattar statssammanslutningar till internationella organ för fred och säkerhet, såsom FN och NATO, samt internationella humanitära organisationer, såsom Röda Korset och Human Rights Council. Följaktligen innefattas icke enskilda stater eller privata aktörer i begreppet.

1.7 Tidigare forskning

Forskningen inom folkrätten är omfattande och utgörs bland annat av en rad dokument från Internationella Röda Korskommittén samt utredningar inom FN. Forskningen angående karaktären hos de väpnade konflikter som sker eller skett i nutid är likaså omfattande, speciellt i termer av Counter-insurgency-begreppet, asymmetrisk och irreguljär krigföring.

De dokument som redovisas nedan är dokument för vilka denna uppsats skall ses som en vidare forskning utifrån. Det är forskning som i olika avseenden kombinerar konflikternas förändrade karaktär och den humanitära situationen därinom.

²⁶ International Committee of the Red Cross “Treaties and customary international law: overview”

<http://www.icrc.org/eng/war-and-law/treaties-customary-law/overview-treaties-and-customary-law.htm>
(besökt 2012-04-03)

²⁷ Kaldor, M(2006) *New & Old Wars*”, 2nd ed, Polity Press, Cambridge, s.7-9

1999 publicerade Claude Bruderlein och Jennifer Leaning forskningsrapporten ”New challenges for humanitarian protection”. Bruderlein, som då var special adviser till UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, betonade tillsammans med Leaning i rapporten behovet av ett utökat perspektiv avseende det humanitära skyddet.

I huvudsak riktar sig rapporten till behovet av att skapa så kallade humanitära korridorer i konflikter, i syfte att säkerställa humanitär hjälp²⁸.

Det som är av särskilt intresse i Bruderlein och Leanings forskningsrapport är dock då de framhåller att om perspektivet på humanitärt skydd skall kunna utökas måste internationella organisationer se sig som skyldiga att värna om mänskliga rättigheter, om än genom militär intervention²⁹. Detta kan ses som ett tidigt uttryck för vad som senare statuerades vid FN-toppmöte 2005 i dess ”Responsibility to protect”.

I rapporten poängterar författarna även att det kan behövas nya strategier för skydd av civilbefolkningen, av både politisk och militär natur, i syfte att skapa taktiska handlingsalternativ inom ramen för FN-stadgans kapitel VI och VII³⁰.

Tre exempel på sådana strategier är ämnet för Cederic de Coning et.al. i forskningsrapporten ”Mission- Wide Strategies for the Protection of Civilians”. I rapporten jämförs så kallade Protection of Civilians Strategies, från tre FN-missioner av fredsbevarande karaktär i Sudan (UNMIS), Darfur (UNAMID) samt Kongo (MONUC) – samtliga aktuella under 2010.

I rapporten redogörs dels för hur strategierna förhåller sig till varandra, men det som är av huvudsakligt intresse för denna uppsats är att det även uttrycks brister internt avseende hur mål kopplat till civilas skydd skall kunna uppnå mätbara resultat³¹. Rapporten ger till viss del också en möjlighet att härleda strategierna till de för missionen föreliggande resolutioner samt dessa i sin tur till folkrättens stadgade skydd av civilbefolkningen.

Även Internationella Rödakorskommittén genomför forskning kopplat till civilbefolkningen under väpnade konflikter. Delar av detta arbete resulterar i rapporter med rekommendationer, vilka skall förmå statsmakter att avstå från att göra felaktiga tolkningar av traktater avseende civila³².

En av dessa rapporter är Internationella Röda Korskommitténs ”Interpretive Guidance on the notion of Direct Participation in Hostilities – under International Humanitarian Law”, vilken adresserar problematiken kring att delar av civilbefolkningen deltar och bidrar direkt till den väpnade konflikten. En mycket viktig del i rapporten är att den behandlar civila i icke-internationella väpnade konflikter och när civila kan komma att vara ett enligt folkrätten lagligt militärt mål, det vill säga när och om de mister sin skyddande status³³.

1.7.1 Uppsatsens bidrag till forskningen

Varför skall då denna tidigare forskning kompletteras med denna uppsats? Röda Korsets rapport kan ses avhandla ett fenomen i nya tidens konflikter vilket skapar en oro för civilbefolkningens skydd i nya tidens konflikter – en oro som även denna uppsats delar.

²⁸ Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) “New challenges for humanitarian protection” i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York, s.359-360

²⁹ Ibid.s.361-362

³⁰ Ibid.s.361-362

³¹ De Coning, C. et.al. (2011) “Mission Wide Strategies for the Protection of Civilians”, Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, s.9-11

³² International Committee of the Red Cross (2009), “Interpretive Guidance on the notion of Direct Participation in Hostilities – under International Humanitarian Law”, International Committee of the Red Cross, Genève, s.9-11

³³ Ibid.s.27-36, 58-64

Sett till Bruderlein och Leanings rapport sker deras iakttagelser och slutsatser på en tämligen abstrakt nivå utan att direkt härleda sina observationer till någon specifik konflikt. De Coning et.al. har å andra sidan en tydlig koppling till specifika konflikter, men inkorporerar inte konflikternas händelser eller föreliggande resolutioner i någon större omfattning. Rapporten kan även sägas vara svårt att förstå sig på då det också befinner sig på en tämligen abstrakt nivå.

Uppsatsens bidrag till forskningen kan uttryckas i att den ämnar göra en tydligare koppling mellan resolutioner, strategier och händelser i konflikten i syfte att kunna beskriva de problem som ger upphov till oron avseende civilbefolkningens skydd. Med andra ord vill författaren konkretisera det abstrakta och erbjuda läsaren en större förståelse för de problem som finns med det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i nya tidens konflikter.

2. ANALYS: UNMIS, UNAMID OCH MONUC

I analysen undersöks tre FN-missioner, av karaktären fredsbevarande, i Sudan, Darfur och Kongo. Syftet med analysen är enligt tidigare att undersöka hur skyddet av civila tar sig till uttryck i Säkerhetsrådets resolutioner och i missionsspecifika strategier samt därigenom göra observationer av problemområden inom och mellan resolutionerna och strategierna samt konfliktens faktiska händelser.

Inledningsvis redovisas en kortfattad bakgrund till hur folkrätten, resolutionerna och strategierna hänger samman. Därefter genomförs en analys först utifrån Sudan och Darfur och sedan Kongo. Varje analysområde föregås av en bakgrundsbeskrivning av konflikten i sig. Slutligen sammanfattas analysobservationerna i analysens resultat, uttryckt i problemområden. Dessa är sedan föremål för diskussionens problematisering utifrån teorin.

2.1 Bakgrund: Förhållandet mellan folkrätt, resolution och PoCs

FN:s Säkerhetsråd ansvarar för frågor som rör fred och säkerhet, därinom civilbefolkningens skydd under väpnad konflikt. Rådet antar resolutioner, vilka är överenskommelser om till exempel gemensamma åtgärder inom ramen för en mission. Resolutionerna ligger således till grund för respektive missions mandat och skall vara förenliga med FN-stadgan, och därigenom folkrätten i stort³⁴.

Resolutioner omfattar dock ofta flera aspekter av missioner och ger i sig inga konkreta riktlinjer för skyddet av civilbefolkningen. Eftersom varje mission opererar i en unik miljö är resolutionerna inte tillräckliga för att förmedla tydliga mål och tyngdpunkter. Av denna anledning är det Säkerhetsrådets rekommendation att varje mission bör utveckla missionsspecifika strategier för skyddet av civila – PoCs³⁵. De missionsspecifika strategierna för skyddet av civila skall därför ses som ett uttryck för upprätthållandet av civilbefolkningens folkrättsliga skydd såsom det står stadgat i IV Genevekonventionen och Tilläggsprotokoll II.

2.2 UNMIS och UNAMID

2.2.1 Bakgrund: Konflikterna i Sudan och Darfur

1983 bröt det senaste inbördeskriget mellan de norra och södra sudanesiska regionerna ut. I över 20 år kom den sudanesiska statsmakten och södra sudanesiska regionens ”Sudanese People’s Liberation Movement/Army” (SPLM/A) att strida om landets resurser, makt, självbestämmande och religion. Under dessa två decennier beräknade FN att över två miljoner människor miste livet och att över en halv miljon människor flydde landet medan fyra miljoner bedömdes vara internt fördrivna³⁶.

Fredsprocesser inleddes 1993, men det kom att dröja till 2002 innan det så kallade ”Machakos Protocol” tecknades. Protokollet innefattade överenskommelser bland annat avseende den södra sudanesiska regionens rätt till visst självbestämmande och religionsfrihet. Vidare fattade man även beslut om att fortsätta diskussionerna om ett möjligt fredsöredrag. I syfte att förstärka möjligheterna för en fredsprocess instiftade FN en politisk mission, ”United Nations Advance Mission in the Sudan” (UNAMIS)³⁷.

³⁴ FN-förbundet ”Säkerhetsrådet”

<http://www.fn.se/fn-info/om-fn/organisation/huvudorgan/sakerhetsradet/> (besökt 2012-04-04)

³⁵ Security Council (2009) “Security Council, Expressing Deep Regret Over Toll on Civilians in Armed Conflict, Reaffirms Readiness to Respond to Their Deliberate Targeting”, Department of Public Information, New York Artikel 24

³⁶ FN: UNMIS ”UNMIS Background”

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmis/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

³⁷ Ibid.

2003 bröt dock nya strider ut i den sudanesiska regionen Darfur. Orsakerna till att konflikten bröt ut i Darfur var många och komplicerade. Bland annat fanns det sedan länge en mängd olika etniska och religiösa stammar i regionen som hade stridit om mark, vatten och boskap. Dessa stammar hade dock även kommit att diskrimineras från statsmaktens håll, genom att nekas utbildning och sjukvård. I denna rådande situation angreps regeringsobjekt av SPLM/A och "Justice and Equality Movement" (JEM), vilka rekryterade sina medlemmar direkt från de regeringsfientliga stammarna. Som följd beslöt den sudanesiska statsmakten att sätta in sina militära medel samt mobilisera en allierad lokal milis³⁸.

Under de första åren av konflikten beräknade FN att tio- om inte hundratusentals människor mist livet, samt att det fanns knappt två miljoner internt fördrivna. I ett försök att hitta en lösning till konflikten genomförde den Afrikanska Unionen förhandlingar i de så kallade "Abuja-samtalen" 2004, vilket följdes av ett eldupphörföredrag³⁹.

Drygt ett halvår senare tecknades "Comprehensive Peace Agreement" (CPA) mellan SPLM/A och den sudanesiska statsmakten. Avtalet tog vid där "Machakos Protocol" slutade och resulterade i överenskommelser om visst självbestämmande för den södra regionen och en viss fördelning av landets naturresurser mellan regionerna⁴⁰.

För att stödja implementeringen av CPA i Sudan utökade FN sin insats med militär och civil personal i landet. FN-missionen, som fick benämningen UNMIS, såg det också som sin uppgift att förbättra den humanitära situationen samt verka för att internt fördrivna skulle kunna återvända till sina hem⁴¹.

Konflikten i Darfur kom dock att fortsätta under 2005, trots eldupphörföredraget 2004, CPA och närvaron av den Afrikanska Unionen. I maj 2006 lyckades dock den Afrikanska Unionen förmå de stridande parterna att teckna "Darfur Peace Agreement" (DPA). Freden kom dock att bli kortvarig, då det snabbt uppstod spänningar mellan de som stöttade avtalet och de som inte gjorde det⁴².

Att Darfur-konflikten fortgick sågs från FN som ett stort problem för effekten av CPA i Sudan. Generalsekreteraren, Ban Ki-moon, menade på att ett stabilt Sudan fodrade ett fredligt Darfur och föreslog således en expansion av UNMIS till Darfur. Den sudanesiska statsmakten motsatte sig dock bestämt en renodlad FN-mission i Darfur. Via förhandlingar mellan FN och den sudanesiska statsmakten lyckades man dock etablera en hybrid, vilken kom att innefatta den Afrikanska Unionen i "United Nations-African Union Hybrid Operation in Darfur" (UNAMID)⁴³.

Som sitt huvudmandat kom UNAMID att avhandla skyddet av civila, med målsättningen att göra allt som stod i dess makt att skydda Darfurs civilbefolkning samt facilitera humanitära hjälpopoperationer i alla områden oavsett vilken av konfliktens aktörer som kontrollerade dessa⁴⁴.

³⁸ FN (2007) "FN rapporterar om situationen i Darfur"

<http://www.fn.se/Documents/FNrapporter/Situationenidarfur.pdf>, s.5 (besökt 2012-04-23)

³⁹ FN: UNAMID "UNAMID Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

⁴⁰ FN: UNMIS "UNMIS Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmis/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

⁴¹ Ibid.

⁴² FN: UNAMID "UNAMID Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

⁴³ FN: UNMIS "UNMIS Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmis/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

⁴⁴ Ibid.

Under 2010 var FN fortsatt oroliga över våldet, ökade spänningar och internt fördrivna människor i Darfur-regionen och Sudan i stort⁴⁵. Den sudanesiska regeringen och SPLM/A anklagades för kränkningar av politiska rättigheter och friheter, inbegripet, trakasserier, hot och godtyckliga arresteringar. Tydliga brister i den juridiska funktionen identifierades också utgöra en paraplyverksamhet för regeringstruppers kränkningar av mänskliga rättigheter i norra såväl södra delarna av landet⁴⁶.

2.2.2 Analys: Åtgärder för skydd i UNMIS

I resolution 1590, utfärdad den 24:e mars 2005, stadgas FN:s bestämmelser avseende dess mandat i UNMIS-missionen. Översiktligt kan den sammanfattas utifrån fyra huvudpunkter:

- I. Stödja implementeringen av Comprehensive Peace Agreement
- II. Inom ramen för egen förmåga och missionsområdet, facilitera och koordinera den frivilliga återvändon för flyktingar och internt fördrivna
- III. Tillsammans med andra internationella organisationer stödja parterna till fredsavtalet med bistånd och teknisk rådgivning för minröjning
- IV. Bidra till internationella ansträngningar för att skydda och värna om mänskliga rättigheter i Sudan, med särskild fokus på utsatta grupper⁴⁷

Även om det framgår i resolutionen att FN fördömer alla brott mot mänskliga rättigheter och civila folkrättsliga skydd, framgår det även att den mest utarbetade och till omfattning mest adresserade delen är stödandet av CPA. Det finns med andra ord en redovisad politisk målsättning med FN:s intervention.

Svårigheter i att implementera denna målsättning visade sig dock när konflikten sträckte sig till Darfur-regionen där den till stor del kom att drabba civilbefolkningen. Sett till de punkterna "Machus Protocol" och CPA avhandlade mellan statsmakten och SPLM/A var den senares motiv till konflikten rättvisa kopplat till fördelningen av landets naturtillgångar och självbestämmande kopplat till bland annat religion. Att konflikten fortgick påvisade att den sudanesiska statsmakten hade en annan målsättning; hålla staten intakt och inneha monopol på maktutövandet⁴⁸.

Avseende resolutionens fjärde huvudpunkt uttrycks det att det huvudsakliga ansvaret för skyddet av civilbefolkningen fortsatt ligger hos den sudanesiska staten, men att FN är auktoriserade att tillgripa nödvändiga åtgärder, inom ramen för egen förmåga och missionsområde, för att skydda civila under överhängande hot om fysiskt våld, utan att påverka den sudanesiska statens ansvar. Resolutionen är dock restriktiv avseende dess kapitel VII-mandat, det vill säga våldsanvändning från FN-personal i syfte att skydda civilbefolkningen, och utesluter specifikt våldsanvändning mot någon av parterna till CPA⁴⁹.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Säkerhetsrådet (2010-04-05) "Report of the Secretary General on the United Nations Mission in Sudan" http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2010/168, Artikel 85-87 (besökt 2012-04-05)

⁴⁷ Säkerhetsrådet (2005-03-24) "Resolution 1590(2005)", s.3-4

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1590\(2005\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1590(2005)) (besökt 2012-04-16)

⁴⁸ FN: UNMIS "UNMIS Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmis/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

⁴⁹ Säkerhetsrådet (2005-03-24) "Resolution 1590(2005)", s.6

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1590\(2005\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1590(2005)) (besökt 2012-04-16)

För operationalisering av skyddet uttrycks den UNMIS-specifika PoCs vara uppbyggd enligt en trenivåmetod, varav de två högre nivåerna avser samarbete med den sudanesiska statsmakten samt koordinering och informationsutbyte med internationella, statliga och regionala aktörer i syfte att förstärka mekanismer för humanitär hjälp. Den lägre nivån återupprepar resolutionens stadgar angående åtgärder för att skydda civila under överhängande hot av fysiskt våld. Åtgärderna för skyddet inom den lägre nivån innebar dock inte, enligt strategin, en möjlighet att bruka militärt våld mot någon av parterna till CPA. Detta blev problematiskt i de faktiska situationer där civila utsattes för våld då det inte fanns några tydliga taktiska handlingsalternativ att tillgå för den militära dimensionen⁵⁰.

I UNMIS resolution 1590 och i dess PoCs finns sammanfattningsvis en tydligare långsiktig politisk målsättning, det vill säga upprätthållandet av CPA, vilken kan sägas stöds av strategins övre nivå. Det må förefalla naturligt att om fredsavtalet hålls kommer färre civila att utsättas för våld. Problemet var dock att fredsavtalet och ansvaret för mänskliga rättigheter inte upprätthölls då FN, i april 2010, rapporterar kränkningar av politiska rättigheter och friheter, inbegripet, trakasserier, hot och godtyckliga arresteringar utträttade av både regeringstrupper och SPLM/A samt att de faktiska stridigheterna fortgår⁵¹. I Generalsekreterarens rapport i april 2010 återfinnes en farhåga hos FN i att trots dess ansträngningar fortsätter den sudanesiska statsmakten att påvisa kraftiga brister i att upprätthålla säkerheten i landet och att den därmed utsätter civilbefolkningen för fara⁵².

2.2.3 Analys: Åtgärder för skydd i UNAMID

Mandatet kopplat till FN:s intervention i Darfur uttrycks dels i resolution 1769 och dels i Generalsekreterarens rapport den 5:e juni 2007⁵³.

Resolution 1769 stadgar att lösningen på konflikten i Darfur inte kan vara av militär natur, men statuerar missionens kapitel VII-mandat genom att bemyndiga UNAMID rätten att nyttja nödvändiga medel för att säkra egen personals säkerhet samt för att tillse att DPA upprätthålls och i syfte att skydda civilbefolkningen utan att påverka den sudanesiska statens huvudansvar⁵⁴.

Generalsekreterarens rapport uttrycker specifikt att skyddet av civila utgör missionens huvudmandat. Häri uttrycks även säkerhetsmässiga målsättningar avseende mekanismer för humanitära hjälpinsatser, skyddsmässiga målsättningar avseende omedelbart skydd för civila under överhängande hot om våld samt långsiktiga politiska målsättningar avseende fredsprocessen. Utifrån dessa övergripande målsättningar statueras även metoder för att uppnå dessa vari de säkerhetsmässiga målen adresseras militära och polisiära metoder, vilka bland annat innefattar att vidtaga nödvändiga medel för att etablera säkerhet för humanitära hjälpinsatser samt återvändon av flyktingar och internt fördrivna⁵⁵.

⁵⁰ De Coning, C. et.al. (2011) "Mission Wide Strategies for the Protection of Civilians", Norwegian Institute of International Affairs, Oslo s.7, 10-12

⁵¹ Säkerhetsrådet (2010-04-05) "Report of the Secretary General on the United Nations Mission in Sudan" http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2010/168, Artikel 40-43, 85 (besökt 2012-04-16)

⁵² Ibid. Artikel 63, 85

⁵³ FN: UNAMID "UNAMID Mandate"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/mandate.shtml> (besökt 2012-04-16)

⁵⁴ Säkerhetsrådet (2007-07-31) "Resolution 1769(2007)"

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1769\(2007\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1769(2007)), Artikel 15, 18 (besökt 2012-04-16)

⁵⁵ Säkerhetsrådet (2007-06-05) "Report of the Secretary-General and the Chairperson of the African Union Commission on the hybrid operation in Darfur"

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2007/307/rev.1, Artikel 54-55 (besökt 2012-04-16)

Den UNAMID-specifika PoCs definierar skydd som alla aktiviteter riktade mot att åstadkomma fullständig respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär lag. Forskare inom ämnet har yrkat på att denna definition möjligen är för omfattande, men 2010 utarbetades direktiv kopplat till PoCs vilka specifikt riktade sig till de ansvariga för det direkt fysiska skyddet – militära och polisiära enheter samt andra humanitära organ⁵⁶.

UNAMID PoCs uttrycks innefatta tre huvudaktiviteter; förebyggande skydd, omedelbart responderande skydd och uppföljningsskydd. Det förebyggande skyddet syftar till att skapa utrymme för de mekanismer som fodras för humanitära insatser. Det omedelbart responderande skyddet skall besvara kraftiga brott mot civilas folkrättsliga skydd och uppföljningsskyddet avser rapportering av sådana brott⁵⁷.

I UNAMID kom det omedelbart responderande skyddet att få störst utrymme i dess PoCs, på bekostnad av ett mer långsiktigt⁵⁸. En möjlig förklaring till detta skulle kunna vara den stora delen internt fördrivna, vars skydd enligt den traditionella folkrätten ej inkorporeras i internationell rätt, utan fortfarande är ett ämne för statsmaktens nationella skyddsåtgärder⁵⁹.

En annan förklaring skulle kunna vara den stora osäkerheten i regionen, vilken medför att FN på grund av säkerhetsskäl avseende egen personal bedömer att åtta miljoner människor i Darfur ej kan nås⁶⁰. Häri återfinnes således problematiken avseende den sudanesiska statsmaktens bristande kapacitet att upprätthålla säkerhet i landet. I detta ärende hänvisar UNAMID PoCs och Generalsekreterarens rapporter till en pågående rådgivande och utbildande verksamhet med både SPLM/A och statsmakten. I rapporterna från april 2010 redovisades dock fortsatta omfattande brister i denna kapacitet⁶¹.

2.3 MONUC

2.3.1 Bakgrund: Konflikten i Kongo

1997 bildades rebellorganisationen "Alliance of the Democratic Forces for the Liberation of Congo" (AFDL). AFDL, som hade både politiska och militära intressen och som stöddes av Uganda och Rwanda, förklarade samma år krig mot Zaires president Mobutu Sesse Seko. Redan samma år intog rebellerna huvudstaden Kinshasa och tvingade presidenten till landsflykt. AFDL:s ledare, Kabila, utnämnde sig till president och döpte om landet till den Demokratiska Republiken Kongo⁶².

⁵⁶ De Coning, C. et.al. (2011) "Mission Wide Strategies for the Protection of Civilians", Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, s.6-7

⁵⁷ Ibid.s.8

⁵⁸ Ibid.s.8

⁵⁹ Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) "New challenges for humanitarian protection" i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York, s.361

⁶⁰ De Coning, C. et.al. (2011) "Mission Wide Strategies for the Protection of Civilians", Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, s.12

⁶¹ Säkerhetsrådet (2010-04-05) "Report of the Secretary General on the United Nations Mission in Sudan" http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2010/168, Artikel 85-87 (besökt 2012-04-10)

⁶² FN: MONUSCO "Context" <http://monusco.unmissions.org/Default.aspx?tabid=2170> (besökt 2012-04-10)

AFDL:s tidigare stöd från Uganda och Rwanda kom dock inte att bli långvarigt. Redan 1998, sprang en ny rebellorganisation upp, bestående av Tutsi-flyktingar och demobiliserade kongolesiska soldater. Den nya organisationen, med namnet "Congolese Rally for Democracy" (RCD) stöddes nu av Uganda och Rwanda, medan AFDL stöddes av Angola, Zimbabwe och Namibia. Samtidigt bildades ytterligare rebellorganisationer, bland annat "Liberation Movement of Congo" (MLC), stödd av Uganda. 1999 var hela sex länder involverade i konflikten genom sitt stöd till antingen AFDL-regeringen eller någon av rebellorganisationerna. Rebellorganisationerna hade blandade etniska uppsättningar av bland annat hutuer, tutsier och banyamulenge och stridigheterna kom också att rasa mellan rebellorganisationerna, vilka bildade maktzoner inom landet. Detta innebar i sig också att de respektive organisationerna kom att associeras med hela folkgrupper⁶³.

I juli 1999 tecknades ett eldupphörföredrag mellan de sex involverade länderna, men det kom att bli verkningslöst, varpå FN i september samma år beslutade sig för att etablera "United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo" (MONUC). I mars 2001 intervenerade FN med militär makt i både rebell- och regeringsstyrda områden och under de två år som följde avvecklade successivt de till konflikten stödjande länderna sina militära enheter från Kongo. Trots att ett eldupphörföredrag åter tecknades 2003 och försök att installera en statsmakt blossade konflikten åter upp under 2004⁶⁴.

Under de kommande åren fram till 2010 tillsattes en övergångsregering, under ledning av Kabilas son, samtidigt som flertalet rebellorganisationer fortsatte att attackera både statliga militära styrkor och MONUC-personal. Konflikten bedömdes att mellan 1998-2003 krävt fyra miljoner människors liv och både rebellorganisationerna och regeringstrupperna anklagades upprepade gånger för bland annat repressalier mot och sexuella övergrepp av civila⁶⁵.

2.3.2 Analys: Åtgärder för skydd i MONUC

Säkerhetsrådets resolution 1856 uttrycker att syftet med det föreliggande mandatet för MONUC är säkerhet, demobilisering av rebellorganisationer samt träning och utbildning av den kongolesiska statens armé. I resolutionen finns även en tydlig prioriteringsordning i missionen, vari säkerheten kopplat till skyddet av civila åtnjuter högsta prioritet. Säkerhetsrådet bryter därefter ned skyddet av civila i två huvudsakliga områden, enligt:

- “a) Ensure the protection of civilians, including humanitarian personnel, under imminent threat of physical violence, in particular, violence emanating from any of the parties engaged in the conflict
- b) Contribute to the improvement of the security conditions in which humanitarian assistance is provided, and assist in the voluntary return of refugees and internally displaced persons”⁶⁶

Det kan uttryckas att resolutionen statuerar två typer av skydd för civilbefolkningen; ett omedelbart eller kortsiktigt och ett utvecklande eller långsiktigt. Det omedelbara skyddet är förankrat i den militära dimensionen vilket också stadgas under ett kapitel VII-mandat i missionen. Det utvecklande skyddet involverar den politiska och humanitära dimensionen, men även den militära kopplat till den fodrade säkerheten kring denna verksamhet⁶⁷.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ FN: MONUC "MONUC Briefing Materials", s.3-6 (besökt 2012-04-10)

http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/documents/monuc_background2009.pdf

⁶⁶ Säkerhetsrådet (2008-12-22) "Resolution 1856(2008)"

<http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sc9552.doc.htm>, Artikel 3-6 (besökt 2012-04-17)

⁶⁷ Ibid. Artikel 3-6

Värt att notera i ovanstående citat ur resolutionen är att den första punkten, avseende mandatet att skydda civila under överhängande hot, även varit förekommande i föreliggande resolutioner för UNMIS och UNAMID. I resolution 1856 uttrycks dock inte att dessa åtgärder ej får påverka att huvudansvaret ligger hos statsmakten. I MONUC ges även möjligheten att vidtaga dessa åtgärder mot någon av konfliktens stridande parter. Anledningen till denna mer aggressiva framförhållning skulle kunna förklaras av de omfattande civila förlusterna samt den stora uppsättningen stridande aktörer varför en tydlig politisk lösning, i termer av fredsföredrag, skulle vara svåråtkomlig.

Likt resolution 1856 framhäver även MONUC PoCs att skyddet av civilbefolkningen måste bygga på både humanitära och militära strategier, men även politiska. PoCs betonar också att MONUC inte har den operationella förmågan att agera och förebygga våld i samtliga riskområden, varför de operationella humanitära och militära delarna av PoCs har fokuserats till högriskområden. Inom FN:s övergripande strategi för skyddet av civila finns ett nära samarbete med andra internationella organ för fred och säkerhet samt hjälporganisationer. Detta samarbete är även spårbart ned i MONUC PoCs, vilken försöker integrera statliga program och strategier för bland annat stabilisering och återuppbyggnad av områden som drabbats av konflikten⁶⁸.

Att Säkerhetsrådet prioriterar skyddet av civilbefolkningen är även spårbart i MONUC PoCs. Samtidigt har dock den kongolesiska statsmakten kommit att prioritera avvapningen av rebellorganisationer, vilket ytterligare har begränsat MONUC:s operationella förmåga. Eftersom det föreliggande mandatet för FN-missionen är riktat mot att stödja statsmakten, har det kommit att uppstå en motsägelse avseende den annars tydliga prioriteringen från Säkerhetsrådet. MONUC PoCs anser sig dock vara tydlig i sin formulering att aktiviteter riktade att stödja statsmaktens arbete inte får innebära risker för civilbefolkningen och att det i dessa fall skall föreligga en tydlig integrerad skyddsplan.

Den kongolesiska statsmaktens prioritering har dock kommit att innebära ett hot mot civilbefolkningen eftersom avvapningen av rebellorganisationerna, enligt Generalsekreterarens rapport i mars 2010, har kommit att skörda en stor mängd civila liv. Statliga styrkor har bland annat anklagats för hämndaktioner mot hela byar⁶⁹. Denna typ av aktioner, där civila lider för rebellernas angrepp mot staten, vittnar också om hur rebellerna associeras med folkgrupper utifrån dess etniska bakgrund.

Den blandade etniska bakgrunden bland konfliktens aktörer samt dess stöd från angränsande stater vittnar också om konfliktens spridda målsättningar. Bland annat har rebellorganisationer försökt säkra sin överlevnad, i områden som annars domineras av regeringsstyrkor, genom att sätta skräck i civilbefolkningen medelst avrättningar och våldtäkter⁷⁰.

⁶⁸ De Coning, C. et.al. (2011) "Mission Wide Strategies for the Protection of Civilians", Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, s.10-13

⁶⁹ Säkerhetsrådet (2010-03-30) "Thirty-first report of the Secretary-General on the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo"
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2010/164, Artikel 60-64
 (besökt 2012-04-24)

⁷⁰ Office of the High Commissioner for Human Rights (december 2009) "Special Report"
<http://monusco.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=J115jvXjSGA%3d&tabid=4135&mid=3999>
 Artikel 6 (besökt 2012-04-24)

2.4 Resultat av analys

Att alla tre missionerna förgicks av en resolution beskrivandes aktuella mandat kan knappast uttryckas vara kontroversiellt, ej heller att respektive mission utvecklat missionspecifika strategier för skyddet av civilbefolkningen. I analysen har det påvisats att PoCs är en produkt av föreliggande resolution, det vill säga att det finns ett överensstämmande förhållande. Det intressanta är inte detta de facto, utan istället vad detta förhållande innebär. Nedan förs en kortfattad diskussion kring analysens observationer, formulerade i så kallade problemområden (PO). Dessa problemområden tas sedan vidare till diskussionen där de problematiseras.

2.4.1 PO1: Kontextualisering

Inom de tre missionerna har det uppstått friktioner i missionsområdet kopplat till resolutionerna och strategiernas stadgar. I UNMIS skapade den tydliga prioriteringen att stödja implementeringen av CPA samt Säkerhetsrådets uteslutning av våldsanvändning mot någon av parterna i konflikten ett dilemma där lägre enheter ställdes utan taktiska handlingsalternativ i situationer där det fanns överhängande hot om våld mot civilbefolkningen.

I UNAMID hade strategin inledningsvis en allt för vid definition av vad skyddet av civila innebar i termer av åtgärder, varför man 2010 var tvungen att utarbeta tydligare direktiv för de militära, polisiära och humanitära enheter som var direkt involverade i det omedelbara skyddet. Dock bedömde man 2010 inte kunna nå ut till drygt åtta miljoner människor på grund av den stora osäkerheten i regionen.

Likaså i MONUC visade sig strategins förebyggande och långsiktiga skydd inte ha lika stort utrymme i PoCs som det omedelbart responderande, då konfliktens karaktär så fodrade, där man inte lyckades nå ut till stora delar av befolkningen.

Det kan således sägas att det finns en svårighet i att kontextualisera resolutionerna, det vill säga att utforma direktiv för hur situationer i den specifika konflikten skall komma att hanteras utifrån kartläggningen av det aktuella hotet mot civilbefolkningen.

2.4.2 PO2: Operationalisering

Missionerna på den afrikanska kontinenten visade olika grad av förmåga att operationalisera PoCs. En brist avseende operationalisering har visat sig vara svårigheterna i att finna balans och koordinering mellan strategins politiska, humanitära och militära dimensioner.

En annan mer framträdande problematik avseende operationalisering återfinnes i aktörernas spridda målsättningar i konflikten. Samtliga PoCs gav på ett eller annat vis uttryck för omedelbart skydd samt skydd kopplat till en säker miljö för civila, det vill säga kortsiktiga respektive långsiktiga mål.

UNMIS prioritering av CPA innebar en tydlig inriktning i att om avtalet hölls skulle statsmakten kunna upprätthålla sitt ansvar för att på längre sikt skydda civilbefolkningen. Att statsmaktens militära styrkor dock bröt mot mänskliga rättigheter, kombinerat med Säkerhetsrådets avfärdande av egna styrkors våldsanvändning mot någon av parterna till avtalet begränsade dock kraftigt det kortsiktiga skyddet av civila. Den sudanesiska statsmakten visade sig ha ett liknande mål – att hålla staten intakt – men dess medel för att uppnå detta var allt annat än förenliga med UNMIS PoCs. Rebellorganisationerna hade å andra sidan annorlunda målformuleringar vilka innehöll motiv för rättvisa, självbestämmande och religion.

Inom UNAMID föreföll istället det kortsiktiga skyddet ha större fokus än det långsiktiga, vilket i Darfur förklarades med att konflikternas karaktär så förändrades, vilket också speglades i Generalsekreterarens uttalande om att situationen i Darfur snabbt måste stabiliseras för att lösa konflikten i Sudan. I UNAMID:s resolution förelåg även ett tydligare kapitel VII-mandat än i UNMIS, vilket medförde en möjlighet att ingripa med väpnat våld mot någon av de stridande parterna, vilket skapade förutsättningar för omedelbart skydd. Detta var i sig intressant då parterna till CPA även verkade i Darfur-regionen. I Darfur hade dock rebellorganisationerna SPLM/A och JEM en tydlig anknytning till de lokala religiösa stammarna, vilka uttryckte sitt missnöje mot statsmakten.

MONUC-missionen också ett tydligare kapitel VII-mandat avseende skyddet av civila och att huvudansvaret för civilbefolkningen ligger hos statsmakten var inte lika tydligt formulerat. Det kortsiktiga och omedelbara skyddet sägs ha fått störst fokus, delvis på grund av att MONUC inte ansåg sig ha den operationella förmågan att nå ut till stora delar av befolkningen. Den kongolesiska staten hade även en framträdande prioritering att avvärja rebellorganisationerna, vilket kan sägas problematiserade det omedelbara skyddet – en aktivitet som MONUC valde att stödja, men även strävade efter att integrera skyddstrategier av civila inom. Statsmaktens verksamhet ledde ändå till omfattande civila förluster.

Avseende rebellorganisationernas målsättningar resulterade den stora delen stödjande stater att det bildas maktzoner i Kongo. Den tydliga etniska förankringen visade sig också skapa målsättningar av karaktären överlevnad. Detta förstärktes av att statsmakten utövade repressalier mot hela byar som svar på rebellernas attacker.

Sammanfattningsvis kan det sägas finnas en divergens mellan aktörernas respektive målsättningar som eventuellt kan förklara att FN:s strategier för långsiktigt skydd har varit svåra att implementera, vilket speglas i att civilläget under 2010 fortfarande väckte stor oro inom FN.

2.4.3 PO3: Legitimitet

De spridda målsättningarna och parternas avsiktliga angrepp mot civilbefolkningen är även intressant utifrån legitimitet. I de tre missionerna framhävs, om än i olika omfattning, att huvudansvaret för civilbefolkningen anses ligga hos statsmakten. Samtidigt har FN i enlighet med "Responsibility to Protect" ansvar att skydda civilbefolkningen om statsmakten ej innehar denna förmåga eller vilja. Följaktligen uppstår ett förhållande i form av statsmaktens legitimitet respektive FN:s legitimitet.

Att tala om statsmaktens legitimitet är inte helt självklart i något av fallen ovan. Ovan redogjordes för hur den sudanesiska statsmakten kom att kränka den skyddade status civila åtnjuter enligt folkrätten. I Kongo var den kongolesiska statsmakten en produkt av en rebellorganisation, vilken när den väl kommit till makten kom att prioritera avvärjning av andra rebellorganisationer samt utträttade hämndaktioner mot folkgrupper.

Av detta att döma kan det uttryckas uppstå ett tämligen prekärt läge för FN, då de enligt Säkerhetsrådets resolutioner skall stödja aktuell statsmakt. Ty, hur skapar man ett inomstatligt förtroende bland civilbefolkningen för statsmakten kopplat till legitimitet?

Samtidigt är detta känsliga läge även påfrestande för FN:s legitimitet i missionen. Det vittnar också om att folkrättens tydliga gränsdragning mellan rätt och fel blivit allt mer diffus och föremål för tolkning.

3. VAL AV TEORI

3.1 Bakgrund: Teorins funktion i uppsatsen

Varför skall det i uppsatsen över huvudtaget föras en diskussion med utgångspunkt i en teori? Räcker det inte med att i analysen ha redovisat ovanstående observationer?

För att besvara dessa frågor, ställs åter uppsatsens syfte i fokus, det vill säga problematisera skyddet av civila i nya tidens konflikter för att i sin tur kunna besvara frågeställningen om hur denna problematik ger sig till uttryck kopplat till folkrätten. Det som har åstadkommit hittills är kort sagt observationer av empiri. Det uppstår därav en motfråga till att om resultatet av analysen inte är tillräckligt - nämligen hur skall detta resultat förstås i sin kontext?

Följande teoriavsnitt syftar, enligt tidigare, inte till att strukturera analysen utan skall istället fungera som ett verktyg för att problematisera analysens resultat. Härigenom ämnar uppsatsen skapa en större förståelse för hur den nya tidens konflikters natur begränsar skyddet av civilbefolkningen.

Teoriavsnittet i denna uppsats är en undersökning i sig, ty vetenskapen om vilken teori som bäst lämpar sig för att skapa förståelse av verkligheten är inte skrivet i sten. Följaktligen inleds detta avsnitt med en undersökning av ett par teorier om krigets natur, varefter en teori väljs ut och studeras närmare, för att användas i kommande diskussion.

3.2 Undersökning av teorier kring krigets natur

Teorier kring krigets beståndsdelar och natur är många, och spridda över flera århundraden. Redan 500 år före vår tideräkning författade den kinesiska generalen Sun Tzu sin *The Art of War*, vars filosofi kring kriget fortfarande diskuteras vid krigsvetenskapliga institut.

Under 1800-talet, och med de stora Napoleonkrigen som utgångspunkt, kan två tänkare nämnas; Carl von Clausewitz (1780-1831) och Antoine Henri Jomini (1779-1869). Dessa kan ses som varandras motpoler – ett slags hermeneutik kontra positivism⁷¹.

Jominis teori kring krigets principer blir i hög grad tidsbunden då han kom att dogmatisera enskilda aspekter av Napoleonkrigen. Där von Clausewitz beskriver totaliseringen av krigföringen – krig där hela befolkningen engageras – framhäver Jomini att denna tendens borde vara förbjuden och väljer att bortse från den aktuella utvecklingen av kriget. Clausewitz teorier uppnår en mindre grad av tidbundenhet i och med hans synsätt av kriget som föränderliga samt att hans teorier avhandlar själva handlandet i krig och inte, som i Jominis fall, konstruerandet av handlingsteorier⁷².

I *Om Kriget*, avhandlar Clausewitz krigets natur samt de mål de tjänar. Här beskrivs kriget som en våldsakt i att påtvinga motståndaren sin politiska vilja, i termer av mellanstatliga sammandrabbningar. Clausewitz menar på att för att förstå kriget måste det finnas en förståelse för att det finns tre tendenser, vilka är djupt grundade i krigets natur och samtidigt föränderliga från krig till krig⁷³.

⁷¹ Johansson, A. W (2006) *Europas Krig*, Prisma, Stockholm, s.49-50

⁷² Ibid.s.25-30, 39, 51-52

⁷³ Clausewitz, C. von (1991) *Om Kriget*, Bonniers Fakta Bokförlag, Stockholm, s.42-44

Den första tendensen beskrivs utifrån hatet och fiendskapen bland *folket*, vars nationalism tjänar till att stödja den egna staten. Den andra tendensen utgörs av sannolikheterna och tillfälligheternas sfär, vilket härleds till *fältherren och dennes armé*, vilken strider för staten. Den sista tendensen är *statsmakten* där Clausewitz ser militären som ett av politiken underordnat instrument. Dessa tendenser är dock inte självständiga. Istället framhäver Clausewitz att tendenserna är föremål för de tyngdpunkter kriget innefattar, och att det sålunda finns ett samband mellan dessa – en treenighet⁷⁴.

Vid blotta anblicken omfattar Clausewitz treenighet nyckelord vilka är relevanta utifrån uppsatsens syfte och frågeställning; befolkningen, staten och den militära nivån. Det finns också en styrka i att kriget ses som ett socialt förhållande inom treenigheten. Det finns dock en problematik att använda dennes teori i processen att problematisera skyddet av civilbefolkningen i 2000-talets konflikter. Denna problematik härstammar ur att Clausewitz med sin treenighet har en konventionell uppfattning angående vem som har rätten att föra krig⁷⁵.

Clausewitz syn på maktutövande var begränsad till staten och den tydliga eskalationen av kriget kring Napoleoneran, där det började talas om totala krig, skapade en bild av att krig förs av stater och inte av folket och arméer. Synen på att folket stod utanför krigets våld kan exemplifieras med Preussens avväpnande av sitt civilgarde, Landwehr, under Napoleoneran⁷⁶.

I samband med Sovjetunionens fall och när hoten om ett tredje världskrig tycktes falla i glömska, utkom Martin van Creveld med *The Transformation of War* och med sin non-trinitarian theory. Namnet på van Crevelds teori vittnar tydligt om hur den ser Clausewitz treenighet (trinity) som otillräcklig för förståelsen av kriget. I teorin går Creveld till angrepp mot den strategiska tanken i samtida konflikter, vilken han anser är djupt förankrad i en ”Clausewitzisk” världsbild. Att, som Clausewitz, förstå kriget enbart som politiska handlingar är inte tillräckligt då dagens konflikter inte enbart konstituerar politiska och ekonomiska sammandrabbningar, utan även etniska och religiösa⁷⁷.

Clausewitz treenighet har även en annan brist, kopplat till dess erkända tidlöshet. Tidlösheten är nämligen beroende av mellanstatliga krig med konventionella medel och metoder och tar sålunda inte hänsyn till de inomstatliga konflikternas brokiga uppsättning av icke-statliga väpnade organisationer och civilas ökade betydelse⁷⁸.

Att dagens aktuella konflikter inte enbart innefattar den traditionella statsmaktsaktörens strävan att genomföra sina politiska mål, där militära maktmedel enbart utgör ett politiskt instrument, är förenligt med denna uppsats undersöksområde. Det skall förtydligas att uppsatsens syfte inte är att förklara Clausewitz treenighet som ogiltig utan snarast att finna ett teoretiskt ramverk i vilken en ökad förståelse för uppsatsens frågeställning kan nås. Utifrån studiet av teorierna ovan har van Crevelds non-trinitarian theory kommit att ses som mest lämplig.

⁷⁴ Ibid.s.44

⁷⁵ Creveld, M. van (1991) *The Transformation of War*, Simon & Schuster Inc., New York, s.38

⁷⁶ Ibid.s.40

⁷⁷ Ibid.s.IX, 49

⁷⁸ Ibid.s.IX-X, 57-58

3.3 van Crevelds non-trinitarian theory

Crevelds non-trinitarian theory bygger på att det finns en existerande divergens mellan aktörerna i nya tidens konflikter; enskilda eller sammanslutningar av stater, icke-statliga stridande grupper och civila. Häri framhävs även att dessa aktörer har olika typer av och perspektiv på mål; politiska, humanitära samt religiösa eller etniska, vilket ytterligare problematiserar förståelsen av konflikterna. Följaktligen utgör teorin en plattform för att i kommande diskussion problematisera skyddet av civila i nya tidens konflikter.

Teorin är uppdelad i fem områden vilka Creveld menar är essentiella för att förstå konflikten. Nedan redogörs en sammanfattning av respektive områdes huvudbudskap.

3.3.1 *By Whom War is Fought*

Det första området, utgörs av vilka aktörer som är involverade i konflikten. Creveld menar på att förståelsen av helheten kräver en förståelse för alla dess aktörer och dess asymmetri, vilka innefattar stater, stödjande stater, internationella aktörer, motståndsrörelser, rebellorganisationer, gerillor och inom alla dessa det civila samhället, vilket har en annan och större betydelse i konflikten än vad Clausewitz hävdade⁷⁹.

3.3.2 *What War is All About*

I sitt andra område, vad krig handlar om, belyser Creveld förhållanden mellan krigets stridande aktörer samt icke-stridande aktörer som kan komma att påverkas. Creveld menar på att detta förhållande fodrar en förståelse för internationella lagar i syfte att förstå förändret av krig och dess effekter. Vidare framhävs att krig, i folkrättslig mening, inte kan existera utan lagar som definierar vad som är och inte är tillåtet, vilket exemplifieras hur stater drar gränsen mellan vad som är krigshandlingar och vad som är kriminalitet⁸⁰.

3.3.3 *How War is Fought*

Hur striden förs, kopplar Creveld direkt till strategibegreppet, för vilket två huvudsakliga och översiktliga delar redogörs för. Den första delen är uppbyggnadsfasen, vilken i sig delas in i dels utbildning av personal, dels i materiella och tekniska förberedelser. Den andra delen innefattar själva utövandet vari begrepp såsom friktioner, tillfälligheter, kunskap och förmåga blir aktuella⁸¹.

Creveld belyser även en problematik angående strategibegreppet kopplat till förhållandet mellan de två delarna av strategin - nämligen ovissheten i uppbyggandsfasen avseende siandet kring hur utövandefasen kommer att se ut⁸².

⁷⁹ Ibid.s.53-58

⁸⁰ Ibid.s.72-74, 79, 90-93

⁸¹ Ibid.s.98, 111

⁸² Ibid.s.117

3.3.4 *What War is Fought For*

Crevelde delar rent översiktligt in vad kriget utkämpas för i två kategorier; politiska respektive icke-politiska motiv, där den senare kategorin innefattar rättvisemotiv, religion och överlevnad. De politiska krigen utkämpas i syfte att nå ett politiskt slutmål, medan konflikter för rättvisa, religion eller överlevnad inte nödvändigtvis har ett konkret slutmål. Istället menar Crevelde på att själva konflikten kan utgöra målet i sig. Det som belyses är således att det föreligger en differens mellan de olika aktörerna avseende dess målsättningar i konflikten samt perspektiv på varför striden utkämpas⁸³.

3.3.5 *Why War is Fought*

Det sista området är starkt förankrat i det föregående, avseende att konfliktens aktörer inte nödvändigtvis har ett tydligt och mätbart slutmål. Crevelde framhäver att för att förstå motiven för kriget måste man ställa frågan vad som driver den enskilde individen – det vill säga vad som skapar viljan att strida och i många fall att dö för motivet, ty konflikten inleds inte med ett antal soldater eller rebellers dödsfall, utan snarare då dessa individer först var beredda att riskera sina liv⁸⁴.

⁸³ Ibid.s.124-125, 150-155

⁸⁴ Ibid.s.157, 191

4. DISKUSSION AV ANALYSRESULTAT UTIFRÅN NON-TRINITARIAN THEORY

4.1 Diskussionens omfattning

Kommande diskussion omfattar analysens resultat och van Crevelds non-trinitarian theory. Syftet med diskussionen är att med hjälp av en erkänd vetenskaplig teori utöka förståelsen för analysens observerade problemområden – *Kontextualisering*, *Operationalisering* och *Legitimitet*.

I diskussionen problematiseras respektive problemområde för sig utifrån de delar av van Crevelds teori som behandlar dess kontext. I slutet av varje teoriansknytning redovisas identifierade problem, vilka är direkt kopplade till uppsatsens frågeställning, det vill säga vilka problem finns det med att tillämpa det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i den nya tidens konflikter?

4.2 Teorianknytning: Kontextualisering

De svårigheter som uppsatsens analys observerade avseende kontextualisering av resolutionen och strategin till den aktuella missionen, gav sig till uttryck i svårigheter att kartlägga hotet mot civilbefolkningen, och utifrån detta utforma direktiv till strategins olika dimensioner – det vill säga en missionsspecificering. Missionsspecificering och kartläggning kan i missionens inledningsfas uttryckas i ord som förberedelser, vilket enligt non-trinitarian theory faller in under området *How War is Fought*.

4.2.1 How war is fought

Van Creveld adresserar i detta område en ovisshet i förberedelserna inför den nya tidens konflikter. Creveld hävdar näst intill att det rör sig om en gissning, enligt:

”One has to guess, as best one can, what resources will be available, what kind of opponent the forces will be called on to face, and what kind of environment they will have to operate in.”⁸⁵

Bryts citatet ned i dess beståndsdelar berör denna ovisshet vilka resurser som kommer krävas, vilken typ av motståndare som kommer mötas och vilken omgivning FN-personalen kommer att arbeta i. Vilka resurser som kommer krävas för att skydda civilbefolkningen inom missionsområdet kan sägas bero på just omgivningen och motståndet.

Avseende omgivning kan det argumenteras för att alla tre missioner äger rum i någon form av inbördeskrig och därför har en överensstämmelse. Denna uppsats vill dock hävda att det inte är så enkelt, vilket kan illustreras utifrån dess motstånd. Förståelsen för konfliktens samtliga aktörer är något van Creveld betonar och han gör så på grund av att, precis som föregående stycken illustrerar, de inte överensstämmer från konflikt till konflikt⁸⁶.

I analysen av de tre missionerna kartlades en tämligen brokig uppsättning aktörer och det förelåg även en skillnad mellan konflikterna i detta avseende, speciellt angående dess respektive motiv och prioriteringar i striden.

⁸⁵ Creveld, M. van (1991) *The Transformation of War*, Simon & Schuster Inc., New York, s.117

⁸⁶ Ibid.s.53-58

Andra omgivningsrelaterade aspekter var hur FN uttryckte sitt mandat för respektive mission. I de tre missionerna har det kartlagts olika betoningar; övervakande av ett fredsavtal utan militär våldsutövning, stödande av statsmakten och prioritera civilbefolkningens omedelbara skydd. Detta medför att i arbetet för att förbättra skyddet av civilbefolkningen kan förberedelser inte endast omfatta en slags styrkejämförelse där enbart antalet soldater formuleras. Förberedelserna är lika viktiga kopplade till arbetet inom de politiska och humanitära dimensionerna⁸⁷.

4.2.2 Folkrättsliga problem kopplat till kontextualisering

Vilka problem kan då belysas med stöd av *How War is Fought* avseende kontextualisering? Delvis kan det uttryckas framhäva att det finns en tydlig problematik att på förhand bedöma hotet mot civilbefolkningen för att utforma en konkret strategi med tydliga riktlinjer till dess dimensioner, just på grund av konflikternas unika och invecklade kontext. Samtidigt kan det även betonas att det vittnar om att när framgång väl har nåtts finns det ytterligare en problematik kopplat till att effektivt mäta resultat och utforma ”principer” för det folkrättsliga skyddet av civila eller samma erfarenheter som kan appliceras i andra konflikter. Folkrätten tycks således inte längre vara universellt applicerbar.

4.3 Teorianknytning: Operationalisering

Det uppsatsens analys observerade kopplat till operationalisering gav sig till uttryck i svårigheter att implementera strategier för att uppnå långsiktiga målsättningar, då det förelåg en divergens mellan konfliktens stridande aktörers motiv och prioriteringar. Att nya tidens konflikter karaktäriseras av en stor spridning mellan aktörernas målsättningar är något van Creveld framhäver i området *What War is Fought For*.

4.3.1 What War is Fought For

I van Crevelds fjärde område beskrivs det att politiska målsättningar ofta kommer att sträva efter ett definierbart slutmål, medan de icke-politiska ofta karaktäriseras av mer svåråtkombara mål⁸⁸.

I analysen kartlades resolutionernas målformuleringar och även om skyddet av civila sågs som centralt för missionens mandat fanns det också en välartikulerad målformulering avseende den aktuella statsmakten. FN-personalen skulle stödja statsmakten och förstärka dess förmåga att ta sitt ansvar för sin civilbefolkningens mänskliga rättigheter. Här kan det sägas att det från FN förelåg en tydlig politisk målsättning med ett slutläge där statsmakten skulle besitta nödvändiga funktioner och mekanismer för att upprätthålla säkerhet i landet.

Statsmakterna tyckte snarast prioritera sin egen maktstatus och kuva rebellorganisationerna, även om detta involverade civila offer, vilket syntes i hur byar angreps och hur politiska friheter kränktes. Det kan häri uttryckas att det även för statsmakten föreligger ett definierat politiskt slutmål, men å andra sidan måste det även betonas att synen på rättfärdigande metoder skiljer sig dramatiskt mellan statsmakten och världssamfundet.

Rebellorganisationers ofta icke-politiska målsättningar karaktäriseras, enligt van Creveld, av rättvisemotiv, uppfattade hot mot egen överlevnad samt religiösa kamper⁸⁹. För att uppnå förståelse för dessa typer av målsättningar, menar van Creveld på att det måste föreligga en förståelse för vad som driver den enskilde individen – *Why War is Fought*.

⁸⁷ Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) “New challenges for humanitarian protection” i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York, s.362

⁸⁸ Creveld, M. van (1991) *The Transformation of War*, Simon & Schuster Inc., New York, s.124-125, 150-155

⁸⁹ Ibid.s.124-125, 150-155

4.3.2 *Why War is Fought*

I den femte huvudpunkten diskuterar van Creveld viljan att strida hos den enskilde individen, vilken han menar på är central för förståelsen av nya tidens konflikter. Vidare påstår han även att ett möjligt mål i konflikten kan vara striden i sig, och inte ett definierbart slutmål⁹⁰.

I analysen gjordes observationer av rebellorganisationernas anknytning till civilbefolkningen. I Sudan var det nästintill en fråga om geografisk anknytning kopplat till en orättvisa avseende fördelningen av landets resurser. I Darfur-regionen rekryterades medlemmar ur religiösa stammar till följd av deras missnöje mot den sudanesiska statsmaktens diskriminering. I Kongo observerades å andra sidan ett slags etniskt betingat uppror från flera olika rebellorganisationer med olika etnisk anknytning till delar av civilbefolkningen.

Med andra ord observerades alla tre typerna av icke-politiska mål; orättvisa avseende fördelning av resurser (rättvisa), rebellorganisationer som rekryterade sina medlemmar från religiösa stammar (religion) och rebellorganisationer anknutna till specifika utsatta folkgrupper (överlevnad). I den första typen kan det möjligen uttryckas ett någorlunda definierbart mål – större rättvisa. I de två senare kan det dock återfinnas argument för att striden i sig är målet med konflikten för rebellorganisationerna.

4.3.3 *Folkrättsliga problem kopplat till operationalisering*

Vilka problem avseende operationalisering kan ses utifrån *What War is Fought For* respektive *Why War is Fought*?

Ett problem återfinnes i att möjligheterna att uppnå politiska mål i en kontext som präglas av flertalet icke-politiska målsättningar har visat sig ytterst problematiskt, varför det är svårt att nå lösningar eller kompromisser i nya tidens konflikter. Detta då icke-politiska målsättningar, såsom rättvisa, religion och överlevnad ofta inte har ett definierat slutmål jämfört med till exempel statsmaktens politiska maktmotiv. I vissa fall har kampen och striden i sig visat sig vara en målsättning för rebellorganisationer.

Eftersom skyddet av civilbefolkningen endast tycks vara en prioritering hos världssamfundet har detta kommit att innebära att långsiktiga målsättningar avseende civilas skydd har varit svåra att uppnå, eller ens att sträva efter. Något som ytterligare tycks försvåra ett långsiktigt mål för skydd är de åtgärder som de kortsiktiga målen födrar. Ty, för att upprätthålla omedelbart skydd i termer av fundamentala garantierna eller "Responsibility to protect"-stadgans tydliga kapitel VII-hänvisning krävs militära medel och metoder. Detta medför dock en motsägelse då den statsmakt, som världssamfundet skall stödja i syfte att nå långsiktiga mål, bryter mot mänskliga rättigheter kopplat till dem kortsiktiga målen.

Sammanfattningsvis kan det sägas att de stridande parternas målsättningar i sig utgör ett direktriktat hot mot civilbefolkningen och dess skydd enligt IV Genevekonventionen och dess Tilläggsprotokoll II – något som deras respektive metoder för att uppnå målen vittnar om.

Vad resulterar då statsmaktens syn på rättfärdigade metoder, för att uppnå sina prioriteringar, i för problematik? En del kan sägas uppstå i att rebellerna ofta har en tydlig folklig förankring, om än påtvingad, till exempel etnisk, religiös eller geografisk. Att statsmakten i Kongo utövade repressalier mot hela byar till följd av rebellernas angrepp tycks stödja argumentet att även statsmakten gör denna uppdelning.

⁹⁰ Ibid.s.157, 167

Värt att belysa är även att rebellorganisationer strävar efter denna association i syfte att vinna folkligt stöd för vad som kan liknas vid ett befrielsekrig⁹¹. I vissa situationer är också associationen korrekt, det vill säga när civilpersoner aktivt deltagar och bidrar till konflikten varpå de också tillfälligt mister sitt folkrättsliga skydd⁹². Ett allvarligt humanitärt dilemma kopplat till situationer där civilpersoner aktivt deltagar och bidrar till konflikten är att det varken i folkrättens traktater eller sedvänja finns tydliga direktiv kopplat dess innebörd⁹³.

Det kan således uttryckas en problematik att implementera den traditionella distinktionsprincipen mellan kombattant och civilperson, då delar av civilbefolkningen kommer att knytas an till rebellorganisationer. Att det föreligger ett stort tolkningsutrymme i vad som innebär direkt deltagande i konflikten har påverkat civilbefolkningens övergripande skydd, eftersom stora delar av civilbefolkningen tycks komma att uppfattas som fiender till statsmakten.

4.4 Teorianknytning: Legitimitet

I analysen observerades att konfliktens olika aktörer påvisar spridda perspektiv på folkrättens betydelse vilket tycktes försvåra världssamfundets strävan att stärka skyddet av civila på kort såväl lång sikt. De spridda perspektiven på folkrätten inom nya tidens konflikter är något van Creveld adresserar i *What War is All About*.

4.4.1 What war is all about

Van Creveld menar på att statsmakter i nya tidens konflikter har ett stort tolkningsutrymme för vad som är föremål för internationell lagstadga i termer av krigshandlingar och vad som är kriminalitet i inomstatlig mening. Exempelvis har utökningen av kombattantstatusen i Tilläggsprotokoll II, vilken även kom att omfatta så kallade "freedom fighters" varit svår för många stater att acceptera, då statusen indirekt rättfärdigar uppror mot staten⁹⁴.

Både Sudan och Kongo har ratificerat IV Genevekonventionen och dess Tilläggsprotokoll II, varför de följaktligen är bundna att följa traktater avseende civilas skydd under väpnade konflikter oavsett om dessa är internationella eller icke-internationella⁹⁵.

I uppsatsens analys gjordes dock observationer där den sudanesiska statsmakten inskränkte mänskliga rättigheter kopplat politiska rättigheter och friheter, inbegripet, trakasserier, hot och godtyckliga arresteringar. I Kongo syntes statsmakten utträta hämndaktioner mot byar anknutna till rebellorganisationer.

Dock är det värt att vidare belysa begreppet statsmakt. I van Crevelds *By whom war is fought* diskuteras begreppet kritiskt.

⁹¹ Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) "New challenges for humanitarian protection" i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York, s.356-357

⁹² International Committee of the Red Cross "Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 8 June 1977" <http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/475?OpenDocument>, Artikel 4 (besökt 2012-04-09)

⁹³ International Committee of the Red Cross (2009), "Interpretive Guidance on the notion of Direct Participation in Hostilities – under International Humanitarian Law", International Committee of the Red Cross, Genève, s.4-6

⁹⁴ Creveld, M. van (1991) *The Transformation of War*, Simon & Schuster Inc., New York, s.79

⁹⁵ International Committee of the Red Cross (2012-04-23) "State Parties to the Following International Humanitarian Law and Other Related Treaties as of 23-Apr-2012" [http://www.icrc.org/IHL.nsf/\(SPF\)/party_main_treaties/\\$File/IHL_and_other_related_Treaties.pdf](http://www.icrc.org/IHL.nsf/(SPF)/party_main_treaties/$File/IHL_and_other_related_Treaties.pdf), s.2,4 (besökt 2012-04-23)

4.4.2 *By Whom War is Fought*

I non-trinitarian theory framhävs att begreppet statsmakt har en påfallande ”Clausewitzisk” stämpel och att dess innebörd är färgad av västerländska värderingar⁹⁶.

Frågan är följaktligen om denna västerländska definition är applicerbar på statsmakterna i Sudan och Kongo? Analysen av Sudan och Kongos statsmakt kan sägas beskriva så kallade sönderfallande stater, det vill säga stater som inte besitter nödvändiga medel och funktioner för att upprätthålla säkerhet och mänskliga rättigheter – något som är starkt kopplat till dess legitimitet⁹⁷.

Legitimitet, eller lagligt berättigande⁹⁸, i fallet av statsmakter och världssamfund är något som snarast kan härledas till rättfärdigande av deras verksamhet. I termer av internationell folkrätt och sedvanerätt är det enligt den traditionella lagstadgan tämligen tydligt – antingen efterlevs den eller inte. Sett till Säkerhetsrådets syn på att ansvaret för civilbefolkningens säkerhet ligger hos statsmakten och att detta ansvar, enligt Generalsekreterarens rapporter, ej upprätthålls samt att rebellerna snarast sågs som mördare än kombattanter kan det argumenteras för att den västerländska definitionen av statsmakt ej är applicerbar i Sudan och Kongo.

4.4.3 *Folkrättsliga problem kopplat till legitimitet*

Vilka problem kan då identifieras utifrån *What War is All About* och *By Whom War is Fought* avseende sönderfallande stater och dess bristande legitimitet kopplat till mänskliga rättigheter? Ett självklart dilemma är att civilbefolkningen kommer att utsättas för ett direktriktat hot, men det finns även en mer omfattande problematik som berör just avsaknaden av statliga funktioner. Detta problem kan uttryckas med att det blir ytterst svårt för världssamfundet att utkräva det ansvar statsmakterna har för civilbefolkningen, enligt IV Genevekonventionen och dess Tilläggsprotokoll II, på grund av att västerländska värderingar inte överensstämmer med statsmakter i sönderfallande stater.

Sett till de tre missionernas föreliggande resolutioner och PoCs, där FN skall stödja och förstärka statsmaktens funktioner, uppstår även ett problem kopplat till förtroende bland civilbefolkningen för statsmakten och världssamfundet. För omvärlden kanske FN kan jämföras med en ensam ”filantrop”, men för civilbefolkningen ett synonym för statsmakten som aktivt angriper dem. Följaktligen begränsas ett nödvändigt förtroende för att uppnå långsiktiga mål och därigenom skapa säkerhet och skydd för civilbefolkningen. Därigenom får folkrätten snarast karaktären av ett teoretisk skyddsrum.

⁹⁶ Crevelde, M. van (1991) *The Transformation of War*, Simon & Schuster Inc., New York, s.49

⁹⁷ International Committee of the Red Cross (2009-03-31) “Armed violence in fragile states: Low-intensity conflicts, spillover conflicts, and sporadic law enforcement operations by third parties”
<http://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/review/review-873-p127.htm> (besökt 2012-04-24)

⁹⁸ Nationalencyklopedin, ”Legitimitet”, <http://www.ne.se/legitimitet> (besökt 2012-04-23)

5. AVSLUTNING

I uppsatsens sista område genomförs inledningsvis en återkoppling till dess syfte och frågeställning för att undersöka huruvida dessa har besvarats under uppsatsens författande.

Därefter konkretiseras uppsatsens slutsatser kopplat till de i diskussionen identifierade problem. Slutligen redogör författaren kort för arbetets tillkortakommanden samt ger förslag till fortsatt forskning inom de områden författaren anser behöver utvecklas.

5.1 Återkoppling till syfte och frågeställning

I uppsatsens problemformulering beskrevs att bakgrunden till dess författande inte var konstaterandet att konflikterna efter Andra Världskriget, och ratificerandet av den traditionella folkrätten kopplat till civila i krig, i huvudsak har orsakat civila förluster och skador, utan istället att omkringliggande omständigheter har kommit att komplicera den traditionella folkrättens tillämplighet i nya tidens konflikter.

Ur detta formulerades det att syftet med uppsatsen var att problematisera skyddet av civila i nya tidens konflikter. Detta genomfördes i två huvudsakliga steg; analys och diskussion. I analysen genomfördes observationer i förhållandet mellan konflikternas bakgrund, föreliggande resolution samt utfärdade skyddsstrategier. I diskussionen problematiserades observationerna, det vill säga skyddet av civila i nya tidens konflikter, med stöd av van Crevelds non-trinitarian theory.

Denna problematisering skapade en större förståelse för observationernas innebörd varför det kunde identifieras problem med att tillämpa det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i nya tidens konflikter, vilket också var innehållet i uppsatsens frågeställning.

Med andra ord byggdes en djupare förståelse för ämnet successivt i uppsatsen genom att analysen och teorin skapade förutsättningar för en vetenskaplig tolkningsprocess i diskussionen, vilket också var förenligt med uppsatsens eftersträvade hermeneutiska förhållningssätt. Resultatet av denna tolkningsprocess redovisas nedan, som uppsatsens slutsatser.

5.2 Slutsatser

Ett flertal slutsatser kopplat till uppsatsens frågeställning har dragits utifrån diskussionens problematisering. Nedan anges åter uppsatsens frågeställning följt av problematiseringens resultat i en mer konkretiserad form samt med en kortfattad beskrivning.

Vilka problem finns det med att tillämpa det traditionella folkrättsliga skyddet av civila i nya tidens konflikter?

1. Bland konfliktens aktörer tycks världssamfundet vara den enda som adresserar civilbefolkningens skydd

Den första slutsatsen är kopplad till att internationell folkrätt har en tendens att inte efterlevas av de stridande parterna i den nya tidens konflikter. Eftersom den aktuella statsmakten ej åtyder internationell folkrätt får folkrättsliga skyddstatusar såsom för civilpersoner och krigsfångar litet utrymme i konflikten vilket är spårbart i grymheterna i nya tidens konflikter. Världssamfundet tycks vara en ensam ”folkrättsaktivist”, som inte får stöd för sina strategier för skydd av civilbefolkningen. Detta påverkar i sin tur civilbefolkningens förtroende för världssamfundet. Folkrätten får därigenom karaktären av ett blott teoretisk skyddsrum.

II. Statsmakter i sönderfallande stater saknar legitimitet vilket påverkar dess förtroende och minskar möjligheterna till stabilitet

Statsmaktens mål i nya tidens konflikter kan mycket väl vara att etablera säkerhet och stabilitet i landet. Dock finns det en tendens i sönderfallande stater att dess medel och metoder har en avsevärd brist avseende juridiska och polisiära funktioner för att upprätthålla säkerhet i landet. En frånvarande legitim statsapparatur tycks även begränsa världssamfundets möjligheter att kräva statsmaktens ansvar för civilbefolkningen, vilket gör att möjligheter till civilbefolkningens förtroende för statsmakten begränsas. Utan detta förtroende fortsätter konflikten varpå skyddet av civilbefolkningen vidare inskränks.

III. Svårt att implementera distinktionsprincipen då rebeller och civila associeras med varandra, vilket i sin tur ger upphov till tolkningsutrymme

Det finns en tendens att civilbefolkningen kan komma att ses som fiender till statsmakten då de associeras med rebellerna utifrån etnisk och religiös bakgrund samt att delar av civilbefolkningen tillfälligt deltar och bidrar till konflikten. Att civila kan komma att delta i konflikten är ett område som inte har en tydlig folkrättslig anknytning, vilket ger upphov till ett stort tolkningsutrymme för statsmakten. Detta tolkningsutrymme har bland annat resulterat i att statsmakter utövar repressalier mot folkgrupper kopplat till dess karaktär.

IV. Kortsiktiga och långsiktiga målsättningar för skyddet av civilbefolkningen tenderar att stå i strid med varandra

Kortsiktiga målsättningar för att upprätthålla folkrättens fundamentala garantier i konflikter, såsom omedelbart skydd, för civilbefolkningen tenderar att fodra ett mer offensivt förhållningssätt hos världssamfundet inklusive militär våldsanvändning. För att nå långsiktiga mål har världssamfundet prioriterat att stödja aktuell statsmakt i syfte att upprätta stabilitet och säkerhet. Eftersom statsmakterna ofta har visat sig vara delaktiga i brotten mot de mänskliga rättigheterna tenderar åtgärder för kortsiktiga och långsiktiga mål att stå i strid med varandra. Folkrättens stadgar avseende civilas skyddade status tycks i nya tidens konflikter således snarast vara ett på lång sikt eftersträvat mål på bekostnad av det omedelbara icke-kränkbara skydd IV Genevekonventionen och dess Tilläggsprotokoll II stadgar.

V. Folkrätten måste kontextualiseras till varje ny konflikt på grund av varje konflikt är unik, vilket gör att folkrätten inte blir universellt applicerbar

Den femte och sista slutsatsen härstammar ur att varje väpnad konflikt är unik varför "framgångshistorier" eller sanna erfarenheter från tidigare konflikter är svåra att implementera i bedömningen och utformandet av en skyddsstrategi i en ny konflikt. Det medför en begränsning i utövandet av det folkrättsliga skyddet av civilbefolkningen eftersom medel och metoder kopplat till detta måste kontextualiseras i varje fall. Det gör att implementeringen av folkrätten inte längre blir universellt applicerbar. Att gränsen mellan rätt och fel blivit mer diffus återspeglas i hur världssamfundet ofta stödjer ländernas statsmakter, vilka bryter mot mänskliga rättigheter.

5.3 Kritisk granskning av uppsatsen

Denna uppsats har haft som syfte att problematisera skyddet av civila i nya tidens konflikter för att därigenom uppnå en förståelse för hur konfliktens omständigheter komplicerar det traditionella folkrättsliga skyddet av civilbefolkningen. Det skall nämnas att författarens metod och insamlade underlag för att uppnå detta syfte endast är ett tillvägagångssätt bland många.

Val av teori är värt att diskutera då van Crevelds teori i sig inte är inriktad på skyddet av civilbefolkningen under väpnad konflikt. Dock inkorporerar teorin den traditionella folkrätten, och även om inte skyddet av civilbefolkningen står i någon nämnbar fokus, är det möjligt att härleda krigens nya karaktär till problem i tillämpandet av folkrättsliga traktater avseende civilbefolkningen.

Kritik mot teorin bör också riktas mot förhållandet mellan dess fem områden. Ty, det sociala förhållande som Clausewitz yrkar på i sin treenighet är inte lika framträdande i Crevelds non-trinitarian theory. Istället förefaller van Creveld vilja illustrera ett tillstånd som inte kan förstås utifrån en "Clausewitzisk" världsbild. För uppsatsen har detta dock inte endast inneburit nackdelar. Tillståndet vittnar om krigens förändrade karaktär, vilket har medgivit en problematisering av den traditionella folkrätten i den nya tidens konflikter.

Uppsatsens avgränsning kopplat till nya tidens konflikter bör även ses som en inverkan faktor till författarens slutsatser. De tre konflikterna valdes med bakgrund av att de delade ett antal överensstämmande variabler, vilket bidrog till uppsatsens reliabilitet. Dock skall det poängteras att slutsatsernas innehåll därigenom får sin starkaste reliabilitet kopplat till just dessa tre konflikter.

5.4 Förslag till fortsatt forskning

Skyddet av civila i nya tidens konflikter bör problematiseras vidare. Ett sätt att göra så är att applicera uppsatsens perspektiv på konflikter i ett annat geografiskt område och på så vis bredda studien i syfte att undersöka huruvida uppsatsens slutsatser har en kontinuitet. Uppsatsens resultat kan även prövas genom att nyttja en annan teori än non-trinitarian theory i syfte att verifiera alternativt falsifiera dess validitet.

Ett område som kan ge utrymme till fortsatt forskning diskuterades i slutsatsen avseende distinktionsprincipen – nämligen då civila deltagar och bidrar till konflikten. Röda Korsets riktlinjer i "Interpretive Guidance on the notion of Direct Participation in Hostilities – under International Humanitarian Law" skulle kunna problematiseras utifrån en fallstudie hur konfliktens aktörer, inbegripet världssamfundet, tenderar att hantera sådana situationer.

I uppsatsens femte slutsats diskuterades problemet med att den nya tidens konflikter är unika från fall till fall varför erfarenheter kopplat till skyddet av civila från en konflikt är svåra att mäta och implementera i en annan. Ett intressant område för forskning skulle därmed kunna vara att undersöka hur denna process ser ut hos till exempel FN och NATO eller Afrikanska Unionen och vilka utfall som kan identifieras.

I denna uppsats har avgränsningen medfört att fokus har legat mellan resolutioner och missionsspecifika strategier med viss koppling till händelser i konflikten i syfte att problematisera de skrivna stadgarna. I syfte att bredda ämnet skulle ett forskningsområde kunna fokusera till strategierna och nedåt, det vill säga en avgränsning till händelserna och strategin för att dels se hur de överensstämmer, men framför allt vilka problem som kan identifieras mellan det teoretiska skyddsrummet och de fysiska åtgärderna för skydd av civilbefolkningen.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Litteratur

Bruderlein, C., Leaning, J. (2005) "New challenges for humanitarian protection" i *Perspective on health and human rights*, Taylor & Francis Group, New York

Clausewitz, C. von (1991) *Om Kriget*, Bonniers Fakta Bokförlag, Stockholm

Creveld, M. van (1991) *The Transformation of War*, Simon & Schuster Inc., New York

Denscombe, M. (2011) *Forskningshandboken*, Studentlitteratur, Lund

Føllesdal, D. et.al. (2001) *Argumentationsteori, språk och vetenskapsfilosofi*, Thales, Stockholm

Försvarsdepartementet (1996) *Krigets Lagar*, Försvarsdepartementet, Stockholm

Guevara, E. C. (1998) *Guerilla Warfare*, Monthly Review Press, New York

Johansson, A. W (2006) *Europas Krig*, Prisma, Stockholm

Kaldor, M. (2006) *New & Old Wars*, 2nd ed, Polity Press, Cambridge

Smedberg, M. (2004) *Krigföring–Från Austerlitz till Bagdad*, Försvarshögskolan, Stockholm

Rapporter

De Coning, C., et.al. (2011), "Mission Wide Strategies for the Protection of Civilians", Norwegian Institute of International Affairs, Oslo

International Committee of the Red Cross, "Interpretive Guidance on the notion of Direct Participation in Hostilities—under International Humanitarian Law", International Committee of the Red Cross, Genève

Security Council (2009) "Security Council, Expressing Deep Regret Over Toll on Civilians in Armed Conflict, Reaffirms Readiness to Respond to Their Deliberate Targeting", Department of Public Information, New York

Internetkällor

FN (2007) "FN rapporterar om situationen i Darfur"
<http://www.fn.se/Documents/FNrapporter/Situationenidarfur.pdf> (besökt 2012-04-23)

FN-förbundet "FN:s historia"
<http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fns-historia/> (besökt 2012-04-01)

FN-förbundet "FN-stadgan"
<http://www.fn.se/PageFiles/1158/FN-stadgan.pdf> (besökt 2012-04-01)

FN: MONUSCO "Context"

<http://monusco.unmissions.org/Default.aspx?tabid=2170>

(besökt 2012-04-10)

FN: MONUC "MONUC Briefing Materials"

http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/documents/monuc_backgrund2009.pdf

(besökt 2012-04-10)

FN-förbundet "Säkerhetsrådet"

<http://www.fn.se/fn-info/om-fn/organisation/huvudorgan/sakerhetsradet/>

(besökt 2012-04-04)

FN: UNAMID "UNAMID Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/background.shtml>

(besökt 2012-04-10)

FN: UNAMID "UNAMID Mandate"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/mandate.shtml>

(besökt 2012-04-16)

FN: UNMIS "UNMIS Background"

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmis/background.shtml> (besökt 2012-04-10)

International Committee of the Red Cross (2009-03-31) "Armed violence in fragile states: Low-intensity conflicts, spillover conflicts, and sporadic law enforcement operations by third parties"

<http://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/review/review-873-p127.htm> (besökt 2012-04-24)

International Committee of the Red Cross "Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949"

<http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/380?OpenDocument> (besökt 2012-04-01)

International Committee of the Red Cross "Introduction: Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949"

<http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/380?OpenDocument> (besökt 2012-04-01),

International Committee of the Red Cross "Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 8 June 1977"

<http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/475?OpenDocument> (besökt 2012-04-09)

International Committee of the Red Cross (2012-04-25), "State Parties to the Following International Humanitarian Law and Other Related Treaties as of 23-Apr-2012"

[http://www.icrc.org/IHL.nsf/\(SPF\)/party_main_treaties/\\$File/IHL_and_other_related_Treaties.pdf](http://www.icrc.org/IHL.nsf/(SPF)/party_main_treaties/$File/IHL_and_other_related_Treaties.pdf) (besökt 2012-04-26)

International Committee of the Red Cross "Treaties and customary international law: overview"

<http://www.icrc.org/eng/war-and-law/treaties-customary-law/overview-treaties-and-customary-law.htm> (besökt 2012-04-03)

Nationalencyklopedin, "Legitimitet"
<http://www.ne.se/legitimitet>
 (besökt 2012-04-23)

North Atlantic Treaty Organization, "A short history of NATO"
<http://www.nato.int/history/nato-history.html> (besökt 2012-04-01)

Office of the High Commissioner for Human Rights (december 2009) "Special Report"
<http://monusco.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=J1I5jvXjSGA%3d&tabid=4135&mid=3999> (besökt 2012-04-24)

Säkerhetsrådet (2005-03-24) "Resolution 1590(2005)"
[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1590\(2005\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1590(2005)) (besökt 2012-04-16)

Säkerhetsrådet (2007-07-31) "Resolution 1769(2007)"
[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1769\(2007\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1769(2007)) (besökt 2012-04-16)

Säkerhetsrådet (2008-12-22) "Resolution 1856(2008)"
<http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sc9552.doc.htm> (besökt 2012-04-17)

Säkerhetsrådet (2007-06-05) "Report of the Secretary-General and the Chairperson of the African Union Commission on the hybrid operation in Darfur"
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2007/307/rev.1 (besökt 2012-04-16)

Säkerhetsrådet (2010-04-05) "Report of the Secretary General on the United Nations Mission in Sudan"
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2010/168 (besökt 2012-04-05)

Säkerhetsrådet (2010-03-30) "Thirty-first report of the Secretary-General on the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo"
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2010/164 (besökt 2012-04-24)

The General Assembly (2004-10-24) "2005 World Summit Outcome" i "Resolution adopted by the General Assembly"
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan021752.pdf>
 (besökt 2012-04-03)

Illustrationer

Google, "Google Maps"
http://maps.google.se/maps?hl=sv&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.r_qf.,cf.osb&biw=1440&bih=699&wrapid=tlif133573269140610&q=karta+kongo&um=1&ie=UTF-8&hq=&hnear=0x1979facf9a7546bd:0x4c63e5eac93f141,Demokratiska+republiken+Kongo&gl=se&ei=2KmdT7iqJcXP4QSouNmpDg&sa=X&oi=geocode_result&ct=image&resnum=1&ved=0CDEQ8gEwAA (besökt 2012-04-29)

United Human Rights Council "Darfur Map"
http://www.unitedhumanrights.org/wp-content/uploads/2009/05/Darfur_map1.gif
 (besökt 2012-04-29)

Bilagor**Bilaga 1/2: Förkortningar**

AFDL	-	Alliance of the Democratic Forces for the Liberation of Congo
CPA	-	Comprehensive Peace Agreement
DPA	-	Darfur Peace Agreement
FN	-	Förenta Nationerna (United Nations)
JEM	-	Justice and Equality Movement
MONUC	-	United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo
MLC	-	Liberation Movement of Congo
NATO	-	North Atlantic Treaty Organization
PoCs	-	Protection of Civilians strategy/strategies
RCD	-	Congolese Rally for Democracy
SPLM/A	-	Sudanese People's Liberation Movement/Army
UNAMID	-	United Nations-African Union Hybrid Operation in Darfur
UNAMIS	-	United Nations Advance Mission in the Sudan
UNMIS	-	United Nations Mission in Sudan

Bilaga 2/2: Kartor

*Karta 1/2
Utvisandes
Afrikanska Kontinenten, område Sudan och
DR Kongo*

*Karta 2/2
Utvisandes
Sudan inklusive Darfur-regionen*